

Fundusze na start i rozwój – po co i jak aplikować.

Przewodnik po Funduszach Unijnych na lata 2014 - 2020

Fundusze Europejskie

Infrastruktura i Środowisko

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

Unia Europejska

Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

Fundusze na start i rozwój - lokalnie, regionalnie i centralnie

Wydawca:

Stowarzyszenie Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS, 00-040 Warszawa, ul. Warecka 4/6,
Tel./fax 22 624 02 80
www.boris.org.pl

Druk:

MC MEDIA MACIEJ CHODZIUTKO
www.mcmedia.pl

ISBN 978-83-943431-0-1

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Fundusze na start i rozwój – po co i jak aplikować

Przewodnik po Funduszach Unijnych na lata 2014 – 2020

Autorzy:

Małgorzata Bobryk
Dagmara Bielawska
Szymon Medalion
Barbara Pędzich - Ciach
Alicja Zajączkowska

Redakcja:

Agnieszka Iwaniak

Spis treści:

Wstęp	s. 5
I. Mapa programów centralnych	s. 7
II. Fundusze w regionach	s. 21
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020	s. 23
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020	s. 27
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020	s. 31
Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020	s. 35
III. Zasady aplikowania o środki unijne w perspektywie finansowej 2014 – 2020	s. 39
IV. Projekty innowacyjne	s. 49
V. Projekty na badania i rozwój	s. 61
VI. Projekty na rozwój przedsiębiorczości	s. 73
VII. Realizacja i rozliczanie projektów, w tym projektów partnerskich	s. 79
Ważne adresy i strony www	s. 91

Wstęp

Fundusze Europejskie na lata 2014 – 2020 w sposób kompleksowy wspierają społeczno-gospodarczy rozwój Polski. Ich beneficjentami będą zarówno realizatorzy poszczególnych projektów, jak i osoby oraz podmioty, które skorzystają z realizowanych w ramach projektów działań i ich rezultatów. Dlatego ważne jest, abyśmy wiedzieli, na jakie działania przeznaczone są środki finansowe, w jaki sposób skutecznie o nie aplikować.

Publikacja, którą trzymacie Państwo w rękach, ma na celu w jasny i przystępny sposób przybliżyć Państwu wachlarz możliwości, jakie dają programy finansowane ze środków unijnych do 2020 roku. Znajdziecie w niej Państwo zarówno przekrojowy przegląd dostępnych programów operacyjnych, jak i praktyczne wskazówki dotyczące aplikowania o środki, przygotowywania projektów i wniosków o dofinansowanie oraz realizacji i rozliczenia projektów.

W części pierwszej zmapowane zostały komponenty centralne funduszy, czyli te programy, które są dostępne dla beneficjentów z całej Polski. Część druga omawia Regionalne Programy Operacyjne dla województw: warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, podlaskiego i mazowieckiego. Z kolejnych rozdziałów dowiecie się Państwo, jakie są ogólne zasady aplikowania o środki unijne, na czym polegają projekty innowacyjne, projekty na badania i rozwój oraz na rozwój przedsiębiorczości. W ostatniej części omówione zostały zagadnienia związane z realizacją i rozliczaniem projektów, w tym projektów przygotowanych i realizowanych przez partnerstwa.

Poszczególne teksty zostały przygotowane przez ekspertów specjalizujących się w tematyce Funduszy Europejskich na lata 2014 – 2020. Są to:

Dagmara Bielawska – ekspertka w dziedzinie Funduszy Unijnych, wniosków aplikacyjnych, realizacji i rozliczenia projektów, kwalifikowalności wydatków, monitoringu i ewaluacji projektów. Certyfikowany trener i doradca Regionalnego Ośrodka EFS w Elblągu i Olsztynie. Specjalistka ds. projektów.

Małgorzata Bobryk – ekspertka ds. Funduszy Unijnych, doradczynie Regionalnego Ośrodka EFS w Białymstoku, koordynuje i obsługuje projekty innowacyjne, zajmuje się także ewaluacją i współpracą z samorządem.

Szymon Medalion – od 10 lat związany z sektorem pozarządowym, na co dzień zajmuje się realizacją projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Jako specjalista w zakresie funduszy europejskich uczestniczy w zespołach projektowych przy tworzeniu, projektowaniu i realizacji projektów. Prowadzi szkolenia, warsztaty i animuje lokalne społeczności. Obecnie pracuje w Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku.

Barbara Pędzich – Ciach – właścicielka firmy szkoleniowo-doradczej, praktyk i ekspert ds. Funduszy Europejskich z perspektywy Finansowej 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020; specjalizacja – Europejski Fundusz Społeczny i PROW; Prezeska Stowarzyszenia Tradycyjnie Nowoczesnych dla Wsi – animatorka i doradczynie w Centrum Wsparcia Organizacji Pozarządowych, koordynatorka projektów społecznych; od 2012 roku animatorka, trenerka i doradczynie w Regionalnym Ośrodku EFS oraz ds. modelu współpracy i ekonomii społecznej w Stowarzyszeniu BORIS.

Alicja Zajączkowska – od 2006 roku właścicielka firmy PrePost Consulting, ewaluatorka, badacz społeczny, trener, doradca biznesowy. Posiada wieloletnie doświadczenie zawodowe zdobyte w pracy na stanowiskach menadżerskich w sektorze biznesu i społecznym. Specjalizuje się w zakresie ewaluacji, innowacji społecznych, strategii rozwoju oraz zarządzania organizacjami i projektami. W swoim dorobku ma, między innymi, przeprowadzenie około 80 badań ewaluacyjnych, w tym 40 ewaluacji projektów innowacyjnych, ponad 1000 dni szkoleniowych, 2000 godzin doradczych, 30 strategii rozwoju; ekspert ds. funduszy UE.

Mamy nadzieję, że wiedza i doświadczenie, którymi dzielą się z Państwem w tej publikacji, pomogą Państwu w skutecznym aplikowaniu o środki unijne i realizacji projektów, które przyczynią się do jakościowej, długofalowej zamiany w obszarach, których będą dotyczyć.

Realizatorzy projektu „Fundusze na start i rozwój – lokalnie, regionalnie i centralnie”

Publikacja powstała ramach projektu „Fundusze na start i rozwój – lokalnie, regionalnie i centralnie” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007 – 2013, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej zrealizowanego przez Stowarzyszenie BORIS, Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku, Stowarzyszenie ESWIP, Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych OWOP.

I. Mapa programów centralnych

Barbara Pędzich – Ciach

Perspektywa na lata 2014 – 2020 jest wdrażana w Polsce poprzez 8 krajowych programów operacyjnych, w tym 6 programów zarządzanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2 programy zarządzane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz 16 programów regionalnych zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie. Dodatkowo Polska będzie mogła skorzystać ze środków Programu Współpracy Terytorialnej, którego zasięg jest ponadnarodowy.

Podział programów wynika z dwóch zmiennych:

1. zasięgu geograficznego (np. kraj, województwo, Unia Europejska oraz Europa, czyli realizacji przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia kraju/województwa, gdzie skala beneficjentów i/lub działań obejmuje obszar wyznaczony geograficznie: kraj/województwo, opracowywany i wdrażany jest przez administrację publiczną lub samorządową),
2. obszaru problemowego (podział programów według obszarów problemowych wymagających wsparcia, np. edukacja kadr – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój czy cyfryzacja urzędów i społeczeństwa – Program Operacyjny Polska Cyfrowa).

Specyficzne są programy regionalne oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, które finansują przekrojowo kilka obszarów problemowych i kompleksowo traktują obszar wsparcia, jakim jest województwo (dla programów regionalnych) czy obszary wiejskie (dla PROW).

I. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (27,4 mld euro), <http://www.pois.gov.pl/>

Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary, na które zostaną przekazane środki, to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny – wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

1. Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020:

I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki, w tym: wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE); poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym; promowanie strategii niskoemisyjnych; rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.

II. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, w tym: rozwój infrastruktury środowiskowej; dostosowanie do zmian klimatu; ochrona i zahamowanie spadku różnorodności biologicznej; poprawa jakości środowiska miejskiego.

III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego, w tym: rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T; poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego; poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym; transport intermodalny, morski i śródlądowy.

IV. Infrastruktura drogowa dla miast, w tym: poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).

V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce, w tym: rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.

VI. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach, w tym: infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.

VII. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego, w tym: rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej; budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego; rozbudowa terminala LNG.

VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury, w tym: inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.

IX. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia, w tym: wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego; wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

Z Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia określany jest typ podmiotów, które mogą z niego korzystać.

2. Wnioskodawcy:

Możemy wyróżnić następujące grupy podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie:

1. jednostki samorządu terytorialnego,
2. przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,

3. administracja publiczna,
4. służby publiczne inne niż administracja,
5. instytucje ochrony zdrowia,
6. instytucje kultury, nauki i edukacji,
7. duże przedsiębiorstwa,
8. organizacje społeczne i związki wyznaniowe,
9. małe i średnie przedsiębiorstwa.

II. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (8,6 mld euro), <http://www.poir.gov.pl/>

Drugim co do wielkości środków jest **Program Inteligentny Rozwój**. To również największy w Unii Europejskiej program finansujący badania, rozwój i innowacje.

1. Zakres wsparcia:

Dzięki niemu wsparcie mogą otrzymać m. in. następujące projekty:

I. Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa:

a. projekty B+R przedsiębiorstw,

Wsparcie obejmuje realizację przez przedsiębiorstwo (samodzielnie lub jako lider konsorcjum) badań, głównie przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych w celu opracowania nowych lub istotnie ulepszonych rozwiązań, łącznie z przygotowaniem prototypów doświadczalnych oraz instalacji pilotażowych.

b. prace B+R finansowane z udziałem funduszy kapitałowych,

Wsparcie kierowane jest do przedsiębiorstw znajdujących się na wczesnym etapie rozwoju i prowadzących prace B+R w obszarze zaawansowanych technologii.

c. sektorowe programy B+R,

Są to programy sektorowe służące realizacji dużych przedsięwzięć B+R istotnych dla rozwoju poszczególnych branż/sektorów gospodarki.

W programach sektorowych inicjatorem wspólnego przedsięwzięcia jest grupa przedsiębiorstw, które występują w imieniu branży, przedstawiając zarys agendy badawczej wraz z konkretnym zapotrzebowaniem sektora na prace B+R.

W ramach programów sektorowych przedsiębiorstwa mogą współpracować z sektorem nauki (nie jest jednak konieczna współpraca w ramach konsorcjum).

II. Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I:

a. wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw,

Wsparcie jest kierowane do przedsiębiorstw, w tym do MŚP i obejmuje tworzenie oraz rozwój infrastruktury B+R poprzez inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologię i inną niezbędną infrastrukturę, która służy tworzeniu innowacyjnych

produktów i usług. Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania działów badawczo-rozwojowych i laboratoriów w przedsiębiorstwach oraz tworzenia centrów badawczo-rozwojowych.

b. otwarte innowacje – wspieranie transferu technologii,

Wsparcie w ramach instrumentu kierowane jest do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) zainteresowanych pozyskaniem technologii w formie patentu lub nieopatentowanej wiedzy technicznej oraz realizacją inwestycji rozwojowej opartej o implementację pozyskanej technologii.

c. proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw,

W ramach Programu planowana jest realizacja kilku instrumentów wsparcia związanych ze świadczeniem proinnowacyjnych usług na rzecz przedsiębiorstw przez różnego rodzaju podmioty:

- współfinansowanie usług proinnowacyjnych na rzecz MŚP przez instytucje otoczenia biznesu,

- możliwość wsparcia Krajowych Klastrow Kluczowych (KKK) w dziedzinie specjalistycznych usług doradczych w zakresie internacjonalizacji i rozwoju współpracy z podmiotami zewnętrznymi,

- projekty związane z ochroną własności intelektualnej. Wsparcie służy pokryciu kosztów zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego (z wyłączeniem zgłoszenia dotyczącego ochrony na terytorium Polski) oraz kosztów związanych z ochroną własności przemysłowej, a także prowadzeniem analiz czystości patentowej (freedom-to-operate), tzw. bonów na innowacje (umożliwienie rozwijania kontaktów MŚP z jednostkami naukowymi), np.: zakup usługi związanej z opracowaniem nowego produktu/usługi, projektu wzorniczego, nowej technologii produkcji albo znaczącym ulepszeniem wyrobu końcowego lub technologii produkcji.

III. Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach:

a. wsparcie wdrożeń wyników prac B+R,

Wsparcie może być w szczególności przeznaczone na wdrożenie wyników prac B+R uzyskanych w wyniku realizacji projektów współfinansowanych ze środków I osi priorytetowej programu.

b. wsparcie promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw,

Projekty mające na celu świadczenie specjalistycznych usług doradczych dla innowacyjnych MŚP.

c. instrumenty finansowe,

Wsparcie tworzenia przedsiębiorstw na bazie innowacyjnych pomysłów (preinkubacja), zasilenie kapitałowe nowo powstałych firm, inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa poprzez fundusze VC, m. in. w celu komercjalizacji prac B+R, inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa przy użyciu mechanizmów finansowania syndykatowego (grupowego) przez aniołów

biznesu, instrumenty pożyczkowe (w celu uzupełnienia wsparcia udziałowego udzielanego innowacyjnym start-up'om). Inteligentny Rozwój jest programem jednofunduszowym, finansowanym w całości ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. To determinuje jego inwestycyjny charakter.

2. Wnioskodawcy:

1. przedsiębiorstwa (w szczególności MŚP),
2. jednostki naukowe,
3. konsorcja przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych,
4. instytucje otoczenia biznesu.

III. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (4,7 mld euro), <http://www.power.gov.pl/>

Program Wiedza Edukacja Rozwój jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz ze środków specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (Youth Employment Initiative – YEI), a także z budżetu państwa.

Program wspiera aktywizację osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, szkolnictwo wyższe, innowacje społeczne, mobilność i współpracę ponadnarodową, a także reformy w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.

1. Obszary wsparcia to:

I. Osoby młode na rynku pracy: wsparcie ludzi młodych do 30 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu poprzez m. in. pomoc w zakresie określenia ścieżki zawodowej, szkolenia i egzaminy, staże, praktyki, subsydiowane zatrudnienie, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie w zakresie mobilności międzysektorowej i geograficznej. Integralną częścią działań wspierających osoby młode jest Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

II. Poprawa efektywności wybranych polityk publicznych: np. działania wspierające rozwój przedsiębiorstw i ich pracowników, modernizacja instytucji rynku pracy, poprawa jakości działań skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz zwiększenie ich szans na zatrudnienie, rozwój ekonomii społecznej, podnoszenie jakości systemu oświaty i rozwój edukacji, usprawnienie procesu stanowienia prawa i działania wymiaru sprawiedliwości, podnoszenie jakości usług administracyjnych.

III. Rozwój szkolnictwa wyższego: np. zapewnienie kształcenia odpowiadającego potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, podniesienie jakości studiów doktoranckich, zwiększenie otwartości i mobilności międzynarodowej, poprawa jakości dydaktyki i systemów zarządzania kształceniem.

IV. Innowacje społeczne: dotyczące wszystkich obszarów wsparcia

Europejskiego Funduszu Społecznego (np. wypracowanie i przetestowanie nowych, skuteczniejszych rozwiązań istniejących problemów w obszarze rynku pracy, integracji społecznej, kształcenia przez całe życie, zdrowia oraz modernizacji administracji publicznej).

V. Rozwój współpracy ponadnarodowej: współdziałanie polskich podmiotów z partnerami zagranicznymi (np. wypracowywanie nowych rozwiązań lub adaptowanie w Polsce rozwiązań, które z powodzeniem stosowane są przez inne państwa).

VI. Realizacja programów mobilności ponadnarodowej: działania podejmowane w celu wzmocnienia kompetencji zawodowych i kluczowych uczestniczących w nich osób (np. projekty komplementarne z programem Erasmus+, dotyczące aktywizacji zawodowej osób młodych zagrożonych wykluceniem społecznym lub skierowane do osób zaangażowanych w kreowanie lub wdrażanie polityk publicznych).

VII. Wsparcie dla obszaru zdrowia: np. programy profilaktyczne, kształcenie kadr medycznych, poprawa efektywności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

2. Wnioskodawcy :

O wsparcie mogą ubiegać się podmioty:

1. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
2. stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego,
3. administracja rządowa i jej jednostki podległe,
4. organizacje pozarządowe, ich związki i federacje,
5. podmioty ekonomii społecznej i ich federacje lub związki,
6. samorząd gospodarczy i zawodowy,
7. instytucje integracji i pomocy społecznej,
8. instytucje rynku pracy, uczelnie i podmioty uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym,
9. jednostki naukowe, w tym instytuty badawcze,
10. jednostki badawczo-rozwojowe,
11. przedsiębiorcy,
12. podmioty opieki zdrowotnej,
13. podmioty lecznicze,
14. partnerzy – właściwe instytucje regionalne i lokalne, władze miejskie i inne instytucje publiczne, partnerzy gospodarczy, np. izby gospodarcze instytucje otoczenia biznesu IOB, partnerzy społeczni, np. organizacje pozarządowe.

W konkretnych konkursach mogą być wprowadzane ograniczenia dotyczące podmiotów uprawnionych do wnioskowania dotyczące m. in. doświadczenia, kompetencji, formy prawnej, własnościowej lub organizacyjnej itp. Szczegółowe

informacje na temat podmiotów uprawnionych do wnioskowania o wsparcie publikowane są każdorazowo w dokumentacji konkursu o dofinansowanie.

IV. Program Operacyjny Polska Cyfrowa (2,2 mld euro), <http://www.polskacyfrowa.gov.pl/>

Dofinansowanie z programu Polska Cyfrowa kierowane będzie przede wszystkim na projekty inwestycyjne poszerzające dostęp do sieci szerokopasmowych. Jednocześnie kontynuowane będzie wdrażanie systemów stwarzających możliwość załatwiania wielu spraw urzędowych, związanych z edukacją czy usługami zdrowotnymi on-line. Aby w pełni wykorzystać potencjał nowych internetowych rozwiązań, finansowane będą też działania pomagające odnaleźć się w wirtualnej rzeczywistości osobom, które mogą mieć z tym problemy, np. w wieku 50+ lub niepełnosprawnym. Specjalne wsparcie będzie też skierowane na wzmocnienie i wykorzystanie potencjału młodych, kreatywnych programistów.

1. Zakres wsparcia

I. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu: inwestycje w zakresie szybkiego szerokopasmowego Internetu (budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci dostępowej o parametrach co najmniej 30 Mb/s); budowa, rozbudowa i przebudowa sieci szkieletowej i dystrybucyjnej zapewniającej szerokopasmowy dostęp do Internetu jako uzupełnienie istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym powstałej w ramach perspektywy finansowej 2007 – 2013; dostarczanie usług dostępu do Internetu o parametrach niższych niż 30 Mb/s – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach szczególnie zagrożonych trwałym wykluczeniem cyfrowym ze względu na bardzo niskie nasycenie usługami szerokopasmowego dostępu do internetu lub ich brak, gdzie budowa sieci zgodnie z wymaganiami EAC (Europejska Agenda Cyfrowa) nie jest uzasadniona ekonomicznie.

Projekty będą realizowane na obszarach, gdzie nie można zapewnić szerokopasmowego dostępu do Internetu na warunkach rynkowych, z uwzględnieniem właściwych przepisów o pomocy publicznej.

II. E-Administracja i otwarty rząd: udostępnianie e-usług publicznych online i aplikacji, z których będzie można skorzystać w sieci, np.: usługi świadczone przez administrację publiczną, aplikacje edukacyjne online, telewizja internetowa, transmisja muzyki i wideo w wysokiej jakości oraz wiele innych; tworzenie nowoczesnych e-usług elektronicznych, które umożliwią skrócenie czasu realizacji w urzędach poszczególnych typów spraw. Umożliwi to również załatwienie sprawy bez opuszczania domu bądź miejsca pracy, włączając w to płatności (szeroki katalog usług dostępnych online), dziedzictwo kulturowe, zwiększoną dostępność informacji naukowych i administracyjnych. Będzie to również podstawą do rozwoju innowacyjnych i kreatywnych przedsięwzięć

biznesowych.

Priorytetowo będą traktowane projekty w następujących obszarach: rynek pracy, ubezpieczenia i świadczenia społeczne, ochrona zdrowia, prowadzenie działalności gospodarczej, wymiar sprawiedliwości i sądownictwo, prezentacja i udostępnianie danych przestrzennych i statystycznych, nauka i szkolnictwo wyższe, podatki i cła, sprawy administracyjne, w szczególności obywatelskie zamówienia publiczne, bezpieczeństwo i powiadamianie ratunkowe, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich.

III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa: rozwój cyfrowych umiejętności społeczeństwa, głównie na obszarach wiejskich i w małych miastach; bardziej aktywny udział w życiu społecznym oraz częstsze angażowanie się na rzecz społeczności lokalnych i działalność w organizacjach pozarządowych; kampanie edukacyjno-informacyjne, które będą promować korzyści, jakie daje rozwój cyfrowych umiejętności; wzmocnienie i rozwinięcie potencjału programistów, który będzie można wykorzystać dla cyfrowego rozwoju kraju.

2. Wnioskodawcy

O dotacje z Programu Polska Cyfrowa występować mogą przede wszystkim:

1. przedsiębiorstwa telekomunikacyjne,
2. jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe lub przez nie nadzorowane,
3. jednostki naukowe,
4. państwowe organizacje kultury,
5. organizacje pozarządowe.

V. Program Operacyjny Polska Wschodnia (2 mld euro) <http://www.polskawschodnia.gov.pl/>

Program Polska Wschodnia jest ponadregionalnym programem dla województw Polski wschodniej (obejmuje województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie, podkarpackie) mającym na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski wschodniej poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu, w szczególności dzięki dostępności transportowej.

1. Zakres wsparcia:

I. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia: platformy startowe dla nowych pomysłów; internacjonalizacja MŚP; wsparcie ponadregionalnych powiązań kooperacyjnych; wdrażanie innowacji przez MŚP; tworzenie sieciowych produktów przez MŚP; wzór na konkurencję.

II. Nowoczesna Infrastruktura Transportowa: zrównoważony transport miejski; infrastruktura drogowa.

III. Ponadregionalna Infrastruktura Kolejowa: infrastruktura kolejowa.

2. Wnioskodawcy:

O dotacje z Programu Polska Wschodnia występować mogą przede wszystkim:

1. przedsiębiorstwa typu start-up,
2. MŚP,
3. ośrodki innowacji jako animatorzy Platform startowych,
4. jednostki samorządu terytorialnego,
5. PKP PLK S.A.

VI. Program Operacyjny Pomoc Techniczna (0,7 mld euro) <http://www.popt.gov.pl/>

W ramach Programu podejmowane będą też działania służące odpowiedniej promocji i informowaniu o Funduszach Europejskich możliwych do pozyskania przez Polskę w latach 2014 – 2020. Program ma także na celu przygotowanie beneficjentów do wdrażania projektów.

Beneficjentami Programu Pomoc Techniczna 2014 – 2020 są instytucje odpowiedzialne za wdrażanie Funduszy Europejskich.

VII. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (8,5 mld euro), <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (8,5 mld euro) skierowany jest na rozwój obszarów wiejskich poprzez dofinansowanie rolnictwa, przedsiębiorczości pozarolniczej, badań i innowacyjnych rozwiązań w branży przetwórstwa produktów rolnych. Ważnym działaniem w ramach PROW jest Lider wdrażany przez Lokalne Grupy Działania, z którego będą mogły korzystać m. in. też samorządy, pozyskując środki na infrastrukturę drogową, wodno-kanalizacyjną oraz kulturowo-społeczną. Zakres wsparcia dla wybranych grup:

I. Poddziałanie 4 - Rozwój przedsiębiorczości – Rozwój usług rolniczych.

II. Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich; inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii, operacje dotyczące zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych; badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej, ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego, inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów i usług.

III. Współpraca; wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze rolno-spożywczym poprzez współpracę

w ramach grup operacyjnych na rzecz innowacji EPI (współpraca w ramach grup EPI). Przedmiotem operacji mogą być produkty oraz praktyki, procesy i technologie związane z produkcją lub przetwarzaniem produktów rolnych.

IV. Leader; realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju (LSR) w zakresie m. in. rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej, rozwój produktów lokalnych; zachowanie dziedzictwa lokalnego; rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury, dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego, tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych.

Wnioskodawcy:

1. jednostki samorządu terytorialnego,
2. MŚP,
3. organizacje pozarządowe,
4. grupy nieformalne (w LGD).

VIII. Program Operacyjny Rybactwo i Morze (0,5 mld euro), <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PO-RYBY-2014-2020>

Ze względu na uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze prowadzona w Polsce strategia dotyczy zróżnicowanych elementów gospodarki rybackiej, obejmując zarówno rybołówstwo, w tym przybrzeżne i dalekomorskie, akwakulturę śródlądową, rybołówstwo śródlądowe oraz w pewnym stopniu przetwórstwo ryb.

1. Zakres wsparcia:

I. Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, zasobooszczędnego, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy; usługi doradcze, różnicowanie i nowe formy dochodów, wsparcie dla młodych rybaków rozpoczynających działalność, zdrowie i bezpieczeństwo, wartość dodana, jakość produktów i wykorzystywanie niechcianych połowów. Celem jest umożliwienie rybakom przetwarzania, obrotu i bezpośredniej sprzedaży własnych połowów, innowacje, rozwijanie lub wprowadzanie nowych lub ulepszonych produktów, sprzętu i technik czy systemów zarządzania i organizacji, również na poziomie przetwarzania i obrotu, partnerstwa między naukowcami a rybakami, propagowanie kapitału ludzkiego, tworzenie miejsc pracy i dialog społeczny.

II. Wspieranie akwakultury zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy; innowacje, usługi z zakresu zarządzania, zastępstw i doradztwa dla gospodarstw akwakultury, inwestycje produkcyjne w akwakulturę, zachęcanie nowych hodowców do rozpoczęcia działalności w sektorze zrównoważonej akwakultury, zwiększanie potencjału miejsc hodowli akwakultury, awakultura świadcząca usługi środowiskowe, promowanie kapitału ludzkiego i tworzenia sieci kontaktów.

- III. Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa.
- IV. Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej.
- V. Wspieranie obrotu i przetwarzania.
- VI. Wspieranie wdrażania Zintegrowanej Polityki Morskiej.

2. Wnioskodawcy:

- 1. jednostki samorządu terytorialnego,
- 2. przedsiębiorcy,
- 3. organizacje pozarządowe,
- 4. jednostki edukacyjne.

IX. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Program Międzynarodowy (0,7 mld euro), <http://www.ewt.gov.pl/>

Tym, co odróżnia programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) (0,7 mld euro) od programów regionalnych i krajowych, jest ich międzynarodowy charakter oraz nacisk na współpracę polskich beneficjentów z zagranicznymi partnerami. Przykładowe przedsięwzięcia realizowane ponad granicami mogą dotyczyć ochrony dziedzictwa kulturowego i środowiska, rozbudowy infrastruktury, rozwoju przedsiębiorczości oraz edukacji.

W ramach Programów EWT rozróżniamy: programy transgraniczne: (Polska – Słowacja, Czechy – Polska, Polska – Saksonia, Brandenburgia – Polska, Meklemburgia – Pomorze Przednie – Brandenburgia – Polska, Południowy Bałtyk, Litwa – Polska), programy transnarodowe (Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa) oraz programy międzyregionalne (Interreg Europa).

1. Obszar wsparcia:

1) Polska – Słowacja – ochrona i rozwój zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego; transport i edukacja; wymiana doświadczeń, wiedzy i umiejętności uczniów oraz nauczycieli szkół średnich, zawodowych i wyższych.

2) Polska – Czechy – ochrona, wykorzystanie oraz poprawa dostępności transportowej atrakcji kulturowych i przyrodniczych pogranicza polsko-czeskiego, wzmocnienie kompatybilności i połączenie systemów reagowania kryzysowego, współpraca instytucji publicznych, lokalnych społeczności i sektora pozarządowego; różnicowane działania (w tak różnych dziedzinach, jak: kultura i bezpieczeństwo czy edukacja i planowanie przestrzenne).

3) Polska – Saksonia – zachowanie i rozwój wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego; inicjatywy tworzenia i promocji transgranicznych produktów turystycznych, sieci informacyjnych i dydaktycznych; poprawa dostępności pogranicza poprzez modernizację infrastruktury drogowej.

4) Polska – Brandenburgia – współpraca instytucji publicznych i organizacji pozarządowych w różnych dziedzinach życia publicznego, tj. w zakresie kultury, gospodarki, spraw społecznych czy służby zdrowia; Fundusz Małych Projektów

ułatwiający integrację ludności pogranicza i wspierający lokalne stowarzyszenia, zachowanie i promowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego, infrastrukturę drogową (połączenia do granicy), poprawę komunikacji publicznej w regionie; projekty edukacyjne dotyczące m. in. nauki języka, staży i praktyk w kraju sąsiada czy tworzenia wspólnej oferty kształcenia, w tym ustawicznego.

5) Meklemburgia – Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska – zachowanie i rozwijanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego, infrastruktura transportowa, edukacja, szkolenia służące zdobywaniu umiejętności zawodowych i językowych.

6) Południowy Bałtyk – wzmocnianie innowacyjności przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej, ochrona i promocja dziedzictwa naturalnego i kulturalnego, transfer „zielonych” technologii, zrównoważonego transportu, rozwój rynku pracy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej. Dofinansowanie uzyskują głównie projekty miękkie, nieinfrastrukturalne.

7) Litwa – Polska – ochrona i promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, jak i rozwoju przedsiębiorczości, promocja zatrudnienia i mobilności siły roboczej; przedsięwzięcia dotyczące zwiększenia dostępności infrastruktury zdrowotnej, integracji społecznej oraz współpracy instytucji w dziedzinie edukacji i bezpieczeństwa.

8) Region Morza Bałtyckiego – innowacyjność, efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz zrównoważony transport.

9) Europa Środkowa – innowacje i zwiększenie konkurencyjności, strategie niskoemisyjne, zasoby naturalne i kulturowe oraz powiązania transportowe. Program wspiera głównie działania o charakterze miękkim, które mają znaczenie ponadnarodowe i tworzą trwałe rezultaty. Możliwa jest jednak realizacja inwestycji o charakterze pilotażowym lub demonstracyjnym.

10) Interreg Europa – badania i innowacje, konkurencyjność MŚP, wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami. W ramach programu będą funkcjonowały także cztery tematyczne Platformy na rzecz pogłębiania wiedzy na temat polityki regionalnej – bezpłatny zasób wiedzy, dostępny on-line dla wszystkich zainteresowanych i zaangażowanych w politykę regionalną.

11) INTERACT 2014 – 2020 – w ramach programu nie organizuje się naborów wniosków. Działalność programu polega na świadczeniu pomocy eksperckiej administracjom narodowym i instytucjom programowym zaangażowanym w realizację EWT.

12) URBACT III – ma na celu budowanie potencjału władz miejskich, które zmagają się z wyzwaniem, przed jakimi stoją europejskie miasta, poprzez podejmowanie działań nakierowanych na osiągnięcie konkretnych rezultatów. URBACT jest programem służącym przede wszystkim budowaniu potencjału poprzez wymianę doświadczeń między miastami, które potrzebują:

- zwiększenia swojego potencjału w zakresie tworzenia i wdrażania zintegrowanych strategii miejskich i działań,
- zintegrowanych strategii i działań dla zrównoważonego rozwoju,
- wsparcia we wdrażaniu zintegrowanych strategii miejskich i działań,
- zapewnienia dostępu do wiedzy praktykom i decydentom na poziomie miejskim, krajowym, regionalnym i UE oraz możliwości dzielenia się wiedzą, aby wspierać zrównoważony rozwój obszarów miejskich.

13) ESPON 2020 – jest programem Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014 – 2020 ukierunkowanym na promocję i wspieranie europejskiego wymiaru terytorialnego w zakresie rozwoju i współpracy poprzez dostarczanie wyników badań, transfer wiedzy oraz informacji dla przedstawicieli władz publicznych oraz innych podmiotów zajmujących się kształtowaniem polityk na wszystkich szczeblach.

2. Wnioskodawcy:

1. organy administracji rządowej i samorządowej, ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki ustanowione przez państwo lub samorząd w celu zapewnienia usług publicznych,
3. instytucje systemu oświaty i szkoły wyższe,
4. organizacje pozarządowe non-profit,
5. europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej,
6. kościoły i związki wyznaniowe,
7. jednostki naukowe.

II. Fundusze w regionach

W latach 2014 – 2020, podobnie jak w poprzedniej perspektywie finansowej, 16 województw zarządzać będzie Regionalnymi Programami Operacyjnymi (RPO) finansowanymi ze środków Unii Europejskiej. Programy Regionalne odpowiadają na specyficzne potrzeby każdego z województw – w każdym z nich wsparcie zostało ukierunkowane na wiele różnorodnych dziedzin i obszarów tematycznych. W związku z tym zarówno obszary tematyczne, jak i zakres wsparcia są zróżnicowane w poszczególnych województwach.

Można natomiast wskazać kilka zasad wspólnych dla wszystkich RPO:

A. dwufunduszowość RPO,

W ramach RPO WM 2014 – 2020 możliwe będzie uzyskanie dofinansowania tzw. projektów „twardych” wspieranych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz tzw. projektów „miękkich” przeznaczonych na inwestycje w zasoby ludzkie, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Dotychczas projekty miękkie nie wchodziły w skład RPO WM i dofinansowywane były z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

B. zintegrowane podejście terytorialne wokół osi problemowych w subregionach, tzw. Regionalne Inwestycje Terytorialne i Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (RIT, ZIT),

Podejście zintegrowane/regionalne RIT i ZIT to podejmowanie wspólnych interwencji ekonomicznych, społecznych i przestrzennych przy udziale EFS i EFRR w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na terenach miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych. Zintegrowane/Regionalne Inwestycje Terytorialne obejmą m. in. przedsięwzięcia z zakresu transportu publicznego, poprawy stanu środowiska, przyrodniczego, wsparcia efektywności energetycznej oraz promocji gospodarczej terenu.

C. wzmacnianie innowacyjności, konkurencyjności i przedsiębiorczości,

Na rynek i rozwój przedsiębiorczości przeznaczone zostaną znaczne środki w ramach regionalnych programów operacyjnych. Zdecydowany nacisk położony zostanie na urynkowanie prac badawczo-rozwojowych (B+R), większe zaangażowanie przedsiębiorstw w działania B+R i zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w firmach.

D. inteligentne specjalizacje, czyli rozwijanie mocnych stron regionu,

Promowane będą projekty wspierające tzw. inteligentne specjalizacje regionu, czyli obszary o największym potencjale rozwojowym. Np. na Mazowszu wyróżniono cztery inteligentne specjalizacje: wysoką jakość życia, bezpieczną żywność, inteligentne systemy zarządzania i nowoczesne usługi dla biznesu. Wybrane dla regionu mazowieckiego inteligentne specjalizacje wynikają z Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Mazowieckiego do 2030

roku (RIS). RIS to dokument niezbędny dla wszystkich, którzy chcą ubiegać się o środki z RPO WM. Zawiera on wskazówki, na co należy kłaść nacisk, aby region mógł się rozwijać i konkurować z innymi regionami w Europie (analogiczne dokumenty znajdziemy w pozostałych województwach).

E. Nastawienie na rezultaty – zapewnienie maksymalnych korzyści z funduszy,

Nastawienie na rezultaty wymusza większą racjonalność podejmowanych decyzji co do przeznaczenia środków z Unii Europejskiej. Do planowanych rezultatów po 2020 roku należą: osiągnięcie m. in. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata na poziomie co najmniej 75%, zwiększenie nakładów na innowacje, badania i rozwój do poziomu co najmniej 3% w relacji do PKB, a także zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

F. usprawnienia dla beneficjentów,

Kolejna perspektywa to również zmiany podejścia instytucji wdrażających fundusze europejskie. Planowane usprawnienia dotyczą m. in. uproszczenia procesu aplikowania o fundusze unijne oraz przyspieszenia oceny wniosków.

Powyższe zasady dotyczą RPO w całej Polsce. W tej publikacji przybliżymy Państwu RPO dla 4 województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, pomorskiego i mazowieckiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020

Barbara Pędzich – Ciach

Mazowsze jako jedyne w kraju zaliczono do regionów lepiej rozwiniętych w Unii Europejskiej. Stało się tak, ponieważ PKB województwa przekroczyło 75% średniej unijnej (dla 27 państw członkowskich, bez Chorwacji). Maksymalny wkład środków UE na Mazowszu nie może przekroczyć 80% wartości projektu. W okresie programowania 2007 – 2013 poziom ten wynosił maksymalnie 85%. W ramach RPO WM mamy 11 osi priorytetowych, w tym osie od I do VII są finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (działania inwestycyjne), a osie VIII – X są finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (działania nieinwestycyjne), oś XI dotyczy pomocy technicznej i z niej finansowane są działania związane z obsługą programu RPO WM.

Osie priorytetowe i typy projektów do realizacji w ramach RPO WM:

I Oś priorytetowa (inwestycyjna) zakłada wsparcie działalności badawczo-rozwojowej jednostek naukowych oraz przedsiębiorstw; zwiększanie nakładów na działalność B+R w obszarze nauki i gospodarki; projekty badawczo-rozwojowe; tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego; proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych - konkursy związane z wyłanianiem nowych inteligentnych specjalizacji. Wnioskodawcami mogą być instytucje badawcze i naukowe oraz przedsiębiorcy.

II Oś priorytetowa (inwestycyjna) to wzrost e-potencjału Mazowsza oraz w ramach ZIT. Do typów wspieranych projektów zalicza się informatyzację służby zdrowia, elektroniczną administrację w tym e-kulturę – projekty o charakterze zintegrowanym i zasięgu regionalnym, wykorzystanie Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (TIK) do obsługi procesów związanych z edukacją na uczelniach wyższych. Wnioskodawcami mogą być: administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia – posiadające kontrakt z NFZ; spółki, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny, uczelnie wyższe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

III Oś priorytetowa (inwestycyjna) skierowana jest na rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości. Realizowane projekty mają na celu: poprawę rozwoju MŚP na Mazowszu, internacjonalizację MŚP oraz tworzenie warunków do innowacji w MŚP. Możliwe typy projektów do realizacji to m. in.: dotacje i pożyczki na inwestycje rozwojowe w MŚP, wsparcie przedsiębiorstw służące

promowaniu produktów i procesów przyjaznych dla środowiska, wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług, rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK, wsparcie powstawania i rozwoju wspólnych przedsięwzięć, kooperacji i sieci powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami, w tym klastrów. Uprawnionymi wnioskodawcami będą przedsiębiorcy, podmioty z otoczenia biznesu oraz samorządy.

IV Oś priorytetowa (inwestycyjna) dotyczy przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, a w szczególności: zastosowania odnawialnych źródeł energii (OZE), podniesienia efektywności energetycznej oraz redukcji zanieczyszczeń powietrza. Preferowane projekty do realizacji to budowa i przebudowa infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, wsparcie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji (w sposób efektywny), ograniczenie niskiej emisji poprzez poprawę efektywności wytwarzania i dystrybucji ciepła, rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej w regionie. Uprawnionymi wnioskodawcami będą JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, przedsiębiorstwa, szkoły wyższe, zakłady opieki zdrowotnej (ZOZ), spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y (Towarzystwo Budownictwa Społecznego), NGO (organizacje pozarządowe), Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL Lasy Państwowe) i jego jednostki organizacyjne.

V Oś priorytetowa (inwestycyjna) to gospodarka przyjazna środowisku, co oznacza: dostosowanie samorządów do zmian klimatu poprzez rozwój kompleksowych systemów małej retencji, budowę i/lub tworzenie budowli piętrzących na kanałach i małych ciekach w granicach ekosystemów od wód zależnych, renaturyzację cieków oraz obszarów podmokłych (przywracanie naturalnego kształtu cieku, przywracanie ciągłości biologicznej cieku, przywracanie funkcji obszarom mokradłowym), budowę mikroziorników (oczek wodnych, stawów), systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi oraz wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych (zakup sprzętu, samochodów); działania z obszaru zachowania dziedzictwa kulturowego, m.in. ochrona zabytków, rozwój potencjału turystycznego czy inwestycje w obiekty kulturalne. Uprawnionymi wnioskodawcami będą: JST, ich związki i stowarzyszenia, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, instytucje kultury, NGO, kościoły i związki wyznaniowe, parki narodowe i krajobrazowe; podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

VI Oś priorytetowa (inwestycyjna) podnosząca jakość życia i realizację działań z obszaru poprawy jakości usług zdrowotnych poprzez inwestycje w obiekty ochrony zdrowia, wspierająca rewitalizację obszarów zmarginalizowanych poprzez inwestycję w infrastrukturę służącą rozwojowi społecznemu i gospodarczemu na obszarach popegeerowskich, przemysłowych, powojaskowych, pokolejowych. Wnioskodawcy, którzy mogą realizować projekty, to: JST, ich związki i stowarzyszenia, np. LGD, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, NGO, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej (jopis), kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa społeczne, instytucje kultury, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, instytucje edukacyjne, instytucje rynku pracy, podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.

VII Oś priorytetowa (inwestycyjna) poświęcona jest rozwojowi regionalnego systemu transportowego, czyli infrastruktury drogowej (przewidzianej w ramach RIT i ZIT) oraz infrastruktury kolei. W obu przypadkach wsparcie dotyczy inwestycji głównej, jak również infrastruktury towarzyszącej. Podmiotami uprawnionymi są JST, ich związki i stowarzyszenia, podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd, PKP PLK.

VIII Oś priorytetowa (nieinwestycyjna, cross financing [zakup wyposażenia i środków trwałych] do 10 %) wspiera rozwój rynku pracy poprzez projekty z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, biernych zawodowo. Projekty mają być realizowane poprzez kompleksową ścieżkę wsparcia uczestnika (diagnoza, wsparcie z wykorzystaniem instrumentów przewidzianych w ustawie o promocji zatrudnienia, m. in. indywidualna ścieżka wsparcia, poradnictwo zawodowe, kursy kwalifikacyjne i zawodowe, staże. W ramach typów projektów możliwe do realizacji są projekty polegające na zwiększeniu oferty usług opieki nad dziećmi do lat 3, których rodzice powrócą dzięki temu na rynek pracy. Uprawnionymi wnioskodawcami są wszystkie podmioty.

IX Oś priorytetowa (nieinwestycyjna, cross financing do 10 %) dotyczy wspierania, włączenia społecznego i walki z ubóstwem osób narażonych na wykluczenie i wykluczonych. W dopuszczalnych formach wsparcia jest kompleksowa oferta usług aktywizacji społecznej i zawodowej oraz reintegracja poprzez zatrudnienie w podmiotach ekonomii społecznej. W ramach osi IX planuje się rozwój usług nieinstytucjonalnych, środowiskowych dla osób zależnych, ich rodzin oraz dzieci z rodzin dotkniętych dysfunkcją. Wnioskodawcy uprawnieni to wszystkie możliwe podmioty.

X Oś priorytetowa (nieinwestycyjna, cross financing do 10 %) dotyczy edukacji ogólnej i zawodowej dzieci i młodzieży, jak również osób dorosłych chcących

z własnej woli podnieść kompetencje i kwalifikacje przydatne na rynku pracy. W ramach realizowanych projektów będą projekty edukacyjne dla dzieci, nastawione na rozwój kompetencji kluczowych oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, dofinansowanie ośrodków przedszkolnych oraz wsparcie szkodnictwa zawodowego dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Uprawnionymi wnioskodawcami są wszystkie podmioty.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020

Dagmara Bielawska

Ponad 1,72 mld euro – to kwota, którą otrzymało województwo warmińsko-mazurskie na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 (RPO WiM 2014 – 2020). To o 300 mln euro więcej niż w poprzednim programie operacyjnym na lata 2017 – 2013. Środki te pochodzą z dwóch funduszy – 242.117.496 euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i 486.154.599 euro z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską 12 lutego 2015 roku. Jest on częścią realizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025. Obszarem realizacji programu jest obszar województwa, które zostało zaliczone do regionów słabiej rozwiniętych.

RPO WiM 2014 – 2020 jest dokumentem, który zastępuje Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013 i w pewnej części kontynuatorem przyjętych kierunków. Skupia się na następujących celach:

- warmińsko-mazurska gospodarka i kształcenie dla niej kadr,
- zmiana sytuacji na rynku pracy,
- poprawa dostępu do usług publicznych,
- energia i efektywność energetyczna,
- środowisko przyrodnicze,
- wypełnianie luk w systemie transportowym,
- rewitalizacja miast i ich ubogich społeczności,
- ograniczanie ubóstwa w regionie.

Program przyczyni się do wspierania potencjałów województwa i kompleksowego rozwiązywania problemów, a w związku z tym do budowania bazy dochodowej województwa oraz do wzrostu zatrudnienia. Z programu zostaną dofinansowane przedsięwzięcia w obszarze m. in.: przedsiębiorczości, kształcenia, szkolenia oraz szkolenia zawodowego, technologii informacyjno-komunikacyjnych, transportu, efektywności energetycznej, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, kultury i dziedzictwa, rewitalizacji, dostępu do usług publicznych, regionalnego rynku pracy czy włączenia społecznego.

Struktura Programu została podzielona na 12 osi tematycznych – 4 finansowane z EFS i 8 finansowanych z EFRR:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur (EFRR),
2. Kadry dla gospodarki (EFS),
3. Cyfrowy region (EFRR),

4. Efektywność energetyczna (EFRR),
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów (EFRR),
6. Kultura i dziedzictwo (EFRR),
7. Infrastruktura transportowa (EFRR),
8. Obszary wymagające rewitalizacji (EFRR),
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych (EFRR),
10. Regionalny rynek pracy (EFS),
11. Włączenie społeczne (EFS),
12. Pomoc techniczna (EFS).

Ze wsparcia w ramach Programu będą mogły korzystać m. in. przedsiębiorstwa, JST i ich związki i stowarzyszenia, instytucje kultury, placówki edukacyjne i organizacje pozarządowe, osoby zakładające działalność gospodarczą (dotacje dla innowacyjnych firm). Szczegółowy opis potencjalnych beneficjentów uprawnionych do bezpośredniego ubiegania się o wsparcie w ramach RPO WiM ujęty jest odrębnie dla każdego Działania i Poddziałania w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych (SzOOP). Pośrednio z efektów realizacji Programu skorzystają wszyscy mieszkańcy województwa – w postaci udostępnionej im infrastruktury, która powstała dzięki dofinansowaniu z Funduszy Europejskich (infrastruktura społeczna, edukacyjna, trasy rowerowe i kajakowe, parki, drogi itp.).

Fundusze Europejskie w RPO WiM 2014 – 2020 zostały zarezerwowane również dla trzech największych miast z Warmii i Mazur w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT):

1. ZIT Olsztyński (Miasto Olsztyn i gminy: Barczewo, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Purda, Stawiguda) – 58,4 mln euro,
2. ZIT Elbląski (Miasto Elbląg, Gmina Gronowo Elbląskie, Gmina Markusy, Gmina Milejewo, Miasto i Gmina Młynary, Miasto i Gmina Pasłęk, Miasto i Gmina Tolkmicko) – 36,8 mln euro,
3. ZIT Ełcki (Miasto Ełk i Gmina Ełk) – 17,9 mln euro.

Powyższe samorządy wraz z partnerami przygotowały strategię z ustaleniem przedsięwzięć, które mają zostać sfinansowane ze środków RPO, a także z Programu Polska Wschodnia. Przy uwzględnianiu poziomu wsparcia posłużono się dostosowaniem do liczby mieszkańców w poszczególnych miastach.

W ramach RPO WiM na lata 2014 – 2020 dokonano wyboru tzw. Inteligentnych Specjalizacji, czyli branż, które będą traktowane priorytetowo w przypadku udzielania wsparcia. Dla województwa warmińsko-mazurskiego inteligentne specjalizacje to:

1. Żywność wysokiej jakości – specjalizacja bazująca na tradycyjnej, silnej pozycji rolnictwa i przetwórstwa żywności w regionie. Obejmuje obszary aktywności gospodarczej, takie jak: chów i hodowlę ryb oraz zwierząt, przetwórstwo spożywcze, produkcję i usługi na rzecz hodowli zwierząt,

przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów porolniczych, produkcję żywności nieprzetworzonej, produkcję maszyn dla rolnictwa.

2. Drewno i meblarstwo – specjalizacja również silnie osadzona na tradycjach regionu. Sektor meblarski i szerokie wykorzystanie surowca drzewnego rozwijało się tu jeszcze przed transformacją z 1989 roku. Specjalizacja obejmuje obszary aktywności gospodarczej, takie jak: przetwórstwo i sprzedaż drewna, produkcję mebli, usługi projektowe, naprawę i konserwację, sprzedaż produktów drewno-meblarskich, produkcję innych wyrobów stolarskich.

3. Ekonomia wody – specjalizacja, która bazuje na potencjale wód powierzchniowych, wokół których rozwinęła się turystyka, ale także produkcja jachtów i łodzi oraz hodowla i przetwórstwo ryb i innych organizmów wodnych. Specjalizacja obejmuje obszary aktywności gospodarczej, takie jak: zakwaterowanie i odnowę biologiczną, przemysł rolno-spożywczy, środowisko przyrodnicze i jego ochronę, produkcję jachtów i łodzi, produkcję maszyn, transport wodny, sporty wodne.

Dokumentem uszczegółwiającym opis Programu dla potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów projektów jest Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (SzOOP). Dokument ten oraz wszystkie szczegółowe informacje na temat Programu będą dostępne na stronie: www.rpo.14-20.warmia.mazury.pl. Zgodnie z harmonogramem pierwsze konkursy w ramach RPO WiM 2014 – 2020 zostaną ogłoszone w czwartym kwartale 2015 roku.

Aby dowiedzieć się więcej o Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020, można skorzystać ze wsparcia informacyjnego i doradczego Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. W województwie warmińsko-mazurskim są trzy takie punkty – w Olsztynie, Elblągu i Ełku.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020

Małgorzata Bobryk

Województwo podlaskie jest jednym z 16 województw, które zarządzać będzie w perspektywie 2014 – 2020 regionalnym programem operacyjnym. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020 (RPO WP) to pieniądze przeznaczone na badania i rozwój, konkurencyjne firmy, dobre szkoły, pracę, zieloną energię czy społeczność lokalną. To pieniądze na rozwój województwa w wysokości 5,1 mld złotych.

Pochodzą one z budżetu Unii Europejskiej, a w województwie podlaskim wydawane będą za pośrednictwem dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (tzw. projekty „twarde”) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (tzw. projekty „miękkie”).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020 stanowi jedno z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020. W związku z powyższym realizowane projekty będą kluczowe dla rozwoju regionu.

Kto może skorzystać?

Przed wszystkim mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje integracji i pomocy społecznej, instytucje kultury i sportu, instytucje odpowiedzialne za ochronę środowiska czy gospodarkę wodną, instytucje rynku pracy, instytucje ochrony zdrowia, instytucje wspierające biznes, jednostki naukowe, przedszkola, szkoły, organizacje społeczne czy partnerstwa.

Na co?

Pieniądze wykorzystane zostaną na rozwój przedsiębiorstw, a także na przedsięwzięcia infrastrukturalne (infrastruktura drogowa i kolejowa), gospodarkę niskoemisyjną czy infrastrukturę ochrony zdrowia.

Część środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego zostanie również skierowana na rozwój społeczny rozumiany jako rozwój przedsiębiorczości, w tym współpracę pomiędzy przedsiębiorcami i naukowcami, edukację, wsparcie osób w trudnej sytuacji.

Co można realizować?

Program zbudowany jest z 10 priorytetów (tematów). Każdy z priorytetów określa obszary, które będą wspierane.

1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu:

Podstawowym adresatem działań podejmowanych w tej osi są przedsiębiorcy. Adresowane są do nich kompleksowe działania prorozwojowe, proinnowacyjne

i prozatrudnieniowe, wpływające bezpośrednio na wzmocnienie potencjału i konkurencyjności regionu.

2. Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa:

Zaproponowane działania mają na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia w województwie podlaskim. Nie zabraknie przedsięwzięć ułatwiających godzenie życia zawodowego i prywatnego. Możliwe będzie również zakładanie własnej działalności gospodarczej. Wspieranie przejścia od bezrobocia do zatrudnienia ma pomóc osobom będącym w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w uzyskaniu zatrudnienia.

3. Kompetencje i kwalifikacje:

Szerokim wsparciem zostaną objęte przedszkola, którym umożliwione zostanie utworzenie nowych miejsc dla dzieci czy stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dziecka. Ponadto promowana będzie współpraca szkoła – przedsiębiorstwo poprzez dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnego rynku pracy. Nie zabraknie też miejsca na dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych.

4. Poprawa dostępności transportowej:

Główne cele tej osi to lepsze drogi i sprawniejsze połączenia kolejowe.

5. Gospodarka niskoemisyjna:

Wspieranie lokalnej produkcji energii, wytwarzanie energii opartej na odnawialnych źródłach energii czy kompleksowa modernizacja energooszczędna to działania skierowane do samorządów i przedsiębiorców.

6. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami:

W ramach osi realizowane będą działania mające na celu ochronę potencjału endogenicznego regionu, jakim jest duża różnorodność biologiczna i dobry stan środowiska przyrodniczego.

7. Poprawa spójności społecznej:

Działania realizowane w priorytecie będą miały na celu przede wszystkim aktywną integrację osób znajdujących się w trudnej sytuacji (kształcenie, pomoc w podjęciu pracy). Dodatkowo wsparcie skierowane zostanie do osób niepełnosprawnych. W ramach priorytetu realizowane będą usługi społeczne, w tym usługi środowiskowe, opiekuńcze oraz usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Ponadto nie zabraknie przedsięwzięć w obszarze ekonomii społecznej.

8. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej:

W osi wdrażane będą działania związane z rozwojem usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną, uzupełnieniem deficytów w zakresie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, ochroną dziedzictwa kulturowego, infrastrukturą społeczną, rewitalizacją, inwestycjami na rzecz rozwoju

lokalnego.

9. Rozwój lokalny:

Oddolne działania będą wdrażane poprzez RLKS – Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, czyli poprzez zaangażowanie społeczności lokalnej. Kierunki działań będą miały indywidualny charakter i zostaną określone w Lokalnych Strategiach Rozwoju.

10. Pomoc techniczna.

Jakie są formy wsparcia?

Najczęstszą formą wsparcia w ramach RPO WP jest bezzwrotna dotacja na realizację projektu. Jednak w zależności od działań, jakie oferuje program, wsparcie możemy otrzymać w postaci: kredytu lub pożyczki udzielanych na preferencyjnych warunkach, bonu na odbycie szkolenia, doradztwa dla firmy lub możliwości udziału w innej usłudze rozwojowej np. w kursie zawodowym, udostępnienia powierzchni biurowo-laboratoryjnej na korzystnych warunkach, konferencji czy warsztatów pomagających nawiązać kontakty przedsiębiorcom i naukowcom, stypendiów, staży oraz innych form wsparcia ułatwiających podejmowanie zatrudnienia osobom z problemami na rynku pracy.

Kto jest odpowiedzialny za program?

Za zarządzanie programem regionalnym odpowiada Zarząd województwa. Zarząd województwa przekazał wykonywanie części swoich zadań Instytucjom Pośredniczącym (IP) – Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Białymstoku i Stowarzyszeniu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

Inteligentne specjalizacje województwa

Na podstawie „Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015 – 2020+” sformułowane zostały dwie inteligentne specjalizacje województwa.

Pierwsza z nich to rdzeń specjalizacji „Innowacje w obszarach, w których już dziś województwo posiada ponadprzeciętny potencjał” skupiająca obszary:

- sektor rolno-spożywczy i sektory powiązane z nim łańcuchem wartości,
- przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory powiązane z nimi łańcuchem wartości,
- sektor medyczny oraz nauki o życiu i sektory powiązane z nimi łańcuchem wartości,
- ekoinnowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane z nimi łańcuchem wartości (w tym OZE, budownictwo zasobooszczędne, efektywne przetwarzanie drewna).

Uzupełnieniem rdzenia są te działalności gospodarcze, które wykazują wysoką dynamikę wzrostu, na tyle obiecującą, że można nazwać je „Specjalizacjami wschodzącymi”, czyli „Innowacjami w sektorach o dużym potencjale wzrostu” w regionie.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – wsparcie dla ośrodków terytorialnych (ZIT):

Ideą ZIT jest współpraca i integracja samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania atutów samorządów i wspólnego rozwiązywania problemów. Dlatego dofinansowane projekty powinny mieć zintegrowany charakter, nie będą mogły być oderwanymi od siebie, punktowymi inwestycjami. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020 realizacja projektów w trybie ZIT przewidziana jest w następujących obszarach:

- zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego,
- rozwoju potencjału kształcenia zawodowego,
- dostosowania kompetencji mieszkańców BOF do potrzeb pracodawców,
- zwiększenia udziału osób dorosłych w kształceniu ustawicznym,
- podniesienia jakości edukacji przedszkolnej i rozwoju infrastruktury wychowania przedszkolnego,
- włączenia społecznego, w tym m. in wyrównywania szans na rynku pracy,
- zwiększenia dostępu do usług społecznych,
- rozwoju niskoemisyjnego transportu miejskiego – publicznego transportu zbiorowego i transportu rowerowego.

ZIT w województwie podlaskim będzie realizowany na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (BOF). Białostocki Obszar Funkcjonalny tworzą: stolica województwa podlaskiego – miasto Białystok oraz 9 gmin należących do powiatu białostockiego, w tym gminy miejsko-wiejskie: Choroszcz, Czarna Białostocka, Łapy, Supraśl, Wasilków, Zabłudów oraz gminy wiejskie: Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Turośń Kościelna. Wszystkie gminy BOF utworzyły Stowarzyszenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

Gdzie szukać informacji o RPO WP?

Jakie są zasady działania programu? Kiedy zostaną ogłoszone konkursy? Jak mogę zawiązać partnerstwo? Czy pomysł ma szanse na dofinansowanie? Odpowiedzi na powyższe pytania możemy otrzymać, korzystając z usług Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (Białystok, Łomża, Suwałki) oraz korzystając ze strony www.rpo.wrotapodlasia.pl.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020

Szymon Medalion

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego (RPO WP) to jeden z 16 regionalnych programów, które zarządzane są przez Zarządy województw. Celem tego programu jest podjęcie wyzwań rozwojowych stojących przed województwem pomorskim w sferze gospodarczej, edukacji, aktywności zawodowej i społecznej, wykorzystania specyficznych potencjałów poszczególnych obszarów, systemu transportowego, energii i środowiska.

Program jest finansowany ze środków Unii Europejskiej (UE) w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Dwufunduszowość RPO to jedna z najważniejszych zmian w „nowym” okresie programowania. Dla województwa pomorskiego przeznaczone jest łącznie 1,86 mld euro, w tym 1,34 mld euro z EFRR na realizację tzw. projektów „twardych” i 524,6 mln euro z EFS na realizację projektów „miękkich”. Wartość tych środków na lata 2014 – 2020 jest o niemal miliard euro wyższa od programu w poprzednim okresie programowania i jednocześnie jest to największy w historii województwa pomorskiego program inwestycyjny będący w dyspozycji władz regionalnych.

Ze wsparcia w ramach RPO można korzystać na dwa sposoby: aktywnie – jako podmiot ubiegający się o dofinansowanie i następnie realizujący projekt oraz pasywnie – jako osoba, która bierze udział w przedsięwzięciach organizowanych przez kogoś innego. Pośrednio efekty realizacji Programu odczują wszyscy mieszkańcy, korzystając m. in. z infrastruktury, która powstała dzięki dofinansowaniu z Funduszy Europejskich (trasy rowerowe i kajakowe, parki, drogi itp.). Wśród potencjalnych beneficjentów (wnioskodawców), którzy mogą się ubiegać o wsparcie, wyróżnić można m. in.: przedsiębiorstwa, JST i ich związki i stowarzyszenia, instytucje kultury, placówki edukacyjne i organizacje pozarządowe. Szczegółowy opis potencjalnych beneficjentów uprawnionych do bezpośredniego ubiegania się o wsparcie w ramach RPO WP ujęty jest odrębnie dla każdego Działania i Poddziałania w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych (SzOOP).

Fundusze Europejskie mają na celu wspieranie rozwoju terytoriów określonych nie tylko administracyjnie, ale również powiązanych funkcjonalnie. Stąd też w ramach RPO WP 2014 – 2020 specjalne wsparcie zostanie skierowane do miast i ich obszarów funkcjonalnych. Finansowane będą działania zdiagnozowane w ramach porozumień samorządów wchodzących w skład Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF). Na terenie województwa pomorskiego istnieją dwa

rodzaje partnerstw: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) – obejmujące Obszar Metropolitalny Trójmiasta oraz Zintegrowane Porozumienia Terytorialne (ZPT) – obejmujące osiem Miejskich Obszarów Funkcjonalnych: Słupska, Chojnic-Człuchowa, Kwidzyna, Lęborka, Malborka, Starogardu Gdańskiego, Kościerzyny i Bytowa. Projekty zdiagnozowane w ramach ZIT i ZPT będą miały, co do zasady, preferencyjny dostęp do środków unijnych w ramach RPO WP 2014 – 2020.

Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach ukierunkowane zostało na kluczowe branże o największym potencjale rozwoju w województwie pomorskim. Stąd też wprowadzone zostały Inteligentne Specjalizacje (IS), czyli obszary w pomorskiej gospodarce, które wyróżniają się na tle innych dziedzin gospodarki dużą zdolnością do dynamicznego rozwoju i ekspansji na rynki zagraniczne. Wsparcie IS skierowane będzie głównie na realizację przedsięwzięć innowacyjnych i prac badawczo-rozwojowych, wzmacniających potencjał wybranej specjalizacji. Wybór specjalizacji odbywa się w procesie oddolnym, tzn. są one zgłaszane w trybie konkursowym, a władze regionalne wybierają spośród zgłoszonych te o największym potencjale rozwojowym. Proces wyboru IS ma charakter powtarzalny i będzie odbywał się co dwa lata. 9 kwietnia 2014 roku wybrano następujące Obszary Inteligentnych Specjalizacji:

- ISP 1 – Technologie off-shore i portowo-logistyczne,
- ISP 2 – Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie,
- ISP 3 – Technologie efektywne w produkcji, przesył, dystrybucji i zużyciu energii i paliw,
- ISP 4 – Technologie medyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia się.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 w Osi Priorytetowej 1. Komerccjalizacja wiedzy wsparcie skierowane będzie wyłącznie do przedsiębiorstw działających w obszarach inteligentnych specjalizacji, natomiast w Osi Priorytetowej 2. Przedsiębiorstwa będzie to jedynie preferencja.

Wsparcie w ramach RPO WP ukierunkowane zostało na wiele różnorodnych dziedzin i rodzajów przedsięwzięć ujętych w ramach 12 Osi Priorytetowych. Nazwy tych Osi w skróty sposób odzwierciedlają główne obszary, na które będzie przeznaczony wsparcie.

- Oś 1. Komerccjalizacja wiedzy – stymulowanie inwestycji przedsiębiorstw w rozwiązania innowacyjne i skuteczną komercjalizację dorobku sfery badawczo rozwojowej (B+R),
- Oś 2. Przedsiębiorstwa – rozwój przedsiębiorstw (głównie MŚP), wsparcie proeksportowe i poprawa jakości oferty inwestycyjnej w regionie,
- Oś 3. Edukacja – poprawa jakości kształcenia i ograniczenie dysproporcji w dostępie do usług edukacyjnych,

- Oś 4. Kształcenie zawodowe – poprawa jakości kształcenia zawodowego,
- Oś 5. Zatrudnienie – zwiększenie zatrudnienia, poprawy stanu zdrowia, wzrost kompetencji mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości, godzenie życia zawodowego i prywatnego, kształcenie ustawiczne i programy zdrowotne,
- Oś 6. Integracja – podniesienie poziomu aktywności społecznej i zawodowej,
- Oś 7. Zdrowie – inwestycje w zasoby ochrony zdrowia,
- Oś 8. Konwersja – aktywizacja obszarów depresji społeczno-gospodarczej oraz optymalizacja wykorzystania ich potencjałów (rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich),
- Oś 9. Mobilność – inwestycje skupiające się na transporcie zbiorowym w MOF oraz regionalna infrastruktura kolejowa i drogowa,
- Oś 10. Energia – inwestycje skupiające się na efektywności energetycznej, odnawialnych źródłach energii i redukcji emisji,
- Oś 11. Środowisko – inwestycje skupiające się na ograniczaniu zagrożeń naturalnych, gospodarce odpadami, gospodarce wodno-ściekowej oraz ochronie różnorodności biologicznej,
- Oś 12. Pomoc techniczna – zapewnienie sprawnej obsługi programu.

Kompendium wiedzy dla potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów Programu na temat możliwości i sposobu realizacji współfinansowanych z RPO WP projektów jest Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (SzOOP). Dokument ten oraz wszystkie szczegółowe informacje na temat Programu dostępne są na stronie: www.rpo.pomorskie.eu. Dodatkowego wsparcia udzielają Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich. W województwie pomorskim zlokalizowanych jest 6 punktów. Jeden główny w Gdańsku i 5 lokalnych w Słupsku, Malborku, Chojnicach, Gdańsku i Wejherowie.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego 2014 – 2020 to program, który odpowiada na potrzeby regionu zdiagnozowane m. in. w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, a także w Regionalnych Programach Strategicznych (RPS) w zakresie: rozwoju gospodarczego (Pomorski Port Kreatywności), aktywności zawodowej i społecznej (Aktywni Pomorzanie), transportu (Mobilne Pomorze), energetyki i środowiska (Ekofektywne Pomorze), atrakcyjności kulturalnej i turystycznej (Pomorska Podróż) i ochrony zdrowia (Zdrowie dla Pomorzanie). Szeroki wachlarz potencjalnych beneficjentów i bogaty obszar wsparcia powoduje, że realizowane będą projekty, które bezpośrednio przyczynią się do rozwoju regionu.

Kierunek, który nadany został wykorzystaniu środków unijnych w RPO WP to nie wydatkowanie, a inwestowanie, nie podejście absorbcyjne, a inwestowanie o długotrwałych efektach.

III. Zasady aplikowania o środki unijne w perspektywie finansowej 2014 – 2020

Szymon Medalion

Podstawowe pytania, które zadaje sobie każdy, kto myśli o środkach unijnych, dotyczy tego, czy istnieje możliwość sfinansowania danego projektu (pomysłu) z Funduszy Europejskich przez dany podmiot dla określonej grupy odbiorców oraz jak taki projekt przygotować. Szukając odpowiedzi na takie pytania, warto zastanowić się najpierw, skąd pochodzą te pieniądze i dlaczego ktoś chciałby wspierać finansowo nasze działania.

Skąd pochodzą środki unijne?

Unia Europejska, jako organizacja międzynarodowa, dysponuje własnym budżetem, za pomocą którego finansuje działania mające na celu rozwiązywanie wspólnych problemów państw członkowskich. Głównym założeniem funduszy jest poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia. Takie skoordynowane działania są bardziej efektywne i tańsze, przez co przyczyniają się do zmniejszania różnic w rozwoju krajów i regionów.

Cele strategiczne i priorytety rozwoju Unii Europejskiej określone zostały w strategii Europa 2020.¹ Wszystkie projekty, które realizowane będą z udziałem Funduszy Europejskich, oceniane więc będą pod względem zgodności z trzema podstawowymi politykami:

1. Zrównoważonym rozwojem,
2. Równością szans,
3. Społeczeństwem informacyjnym.

Polska na tle pozostałych państw członkowskich należy do kategorii krajów mniej rozwiniętych², stąd też na lata 2014 – 2020 Unia Europejska przeznaczyła dla naszego kraju 82,5 mld euro. Środki te przyczynią się do poprawy poziomu życia mieszkańców poprzez wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Są one jednym z głównych narzędzi realizacji „Strategii Rozwoju Kraju 2020”³ (SRK2020).

Na co można przeznaczyć środki unijne?

Wsparcie finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Funduszu Spójności (FS) przyznawane jest na określone przedsięwzięcia. Muszą być one spójne, przemyślane i wpisywać się w konkretne cele i założenia programów

1 Warunkiem otrzymania pomocy unijnej przez poszczególne państwa jest podpisanie Umowy Partnerstwa z Komisją Europejską. Jest to najważniejszy dokument określający strategię inwestowania środków europejskich w każdym kraju. Wyznacza on cele strategiczne i priorytety inwestycyjne kraju, łącząc je z celami strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego.

2 Poziom PKB na mieszkańca osiąga niecałe 70% średniego poziomu UE. Tylko województwo mazowieckie przekroczyło granicę 75% i znalazło się w grupie regionów lepiej rozwiniętych.

3 Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 25 września 2012 roku.

operacyjnych. W latach 2014 – 2020 realizowanych jest 6 krajowych programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz 16 programów regionalnych zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie, które szczegółowo omówione zostały w pierwszym rozdziale niniejszej publikacji.

Największe kwoty zainwestowane zostaną w infrastrukturę transportową, ale największy wzrost wydatków w porównaniu do poprzedniego okresu programowania nastąpi w sferze innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców. Finansowane będą również inwestycje w zakresie ochrony środowiska, energetyki, a także projekty z zakresu kultury, edukacji, zatrudnienia oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Szczegółowy zakres projektów możliwych do realizacji oraz rezultaty, jakie w danych obszarach mają zostać osiągnięte, można znaleźć w opisach poszczególnych programów.

Każdy program operacyjny podzielony jest na tzw. Osie Priorytetowe, które grupują najważniejsze obszary programu. Osie te koncentrują się na wsparciu wybranych typów projektów i realizują wyznaczone cele szczegółowe programów. Osie dzielą się na działania i poddziałania oraz określają typy projektów możliwych do realizacji.

Na przykład: głównym celem PO Inteligentny Rozwój jest wzrost gospodarczy oparty na innowacji i wiedzy. Cel ten realizowany jest za pomocą 5 osi priorytetowych określających rodzaj wsparcia w poszczególnych obszarach. W ten sposób przedsiębiorca chcący uzyskać wsparcie inwestycji w badania i innowacje będzie szukał w ramach Osi I (Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa) działań i poddziałań pozwalających na realizację jego projektu.

Informacje na temat osi priorytetowych, działań i poddziałań znajdują się w **Szczegółowych Opisach Osi Priorytetowych (SzOOP)** dla poszczególnych programów. Zapoznanie się z tymi dokumentami to ważny element poszukiwania możliwości dotacyjnych oraz przygotowania wniosku. SzOOP uszczegółowia zapisy programów w podziale na osie priorytetowe oraz przypisane im działania i poddziałania. W tych dokumentach określono m. in. typy projektów możliwych do realizacji, oczekiwanych beneficjentów (wnioskodawców), system instytucjonalny realizacji programu, rozkład alokacji finansowej, maksymalny poziom dofinansowania, formy wsparcia, tryby i kryteria wyboru projektów. Czytelna i spójna konstrukcja tych dokumentów ułatwia poruszanie się po wszystkich obszarach finansowanych ze środków unijnych.

Od czego rozpocząć procedurę uzyskiwania środków unijnych?

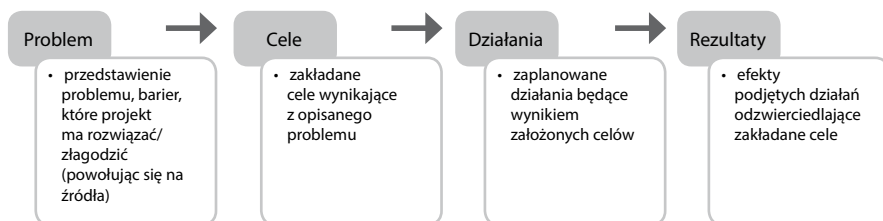
Aby ubiegać się o środki UE, najpierw należy zidentyfikować potrzeby i opracować pomysł. Przeglądanie osi priorytetowych wszystkich programów to kiepski pomysł. Doświadczenie uczy, że najlepsze projekty to te, które zrodziły się z autentycznej potrzeby. Najpierw należy więc zidentyfikować potrzeby, zastanowić się, jaka zmiana jest oczekiwana. Największą szansę na sukces

mają przedsięwzięcia wynikające z potrzeb, wpisujące się w naszą działalność, bazujące na wiedzy i doświadczeniu.

Mimo że nikt nie lubi mieć problemów, to bez nich nie ma projektów. Rozwiązywanie problemów czy to infrastrukturalnych, społecznych, czy gospodarczych jest podstawą każdego projektu. Dlatego tak ważne jest szczegółowe określenie problemu, którym chcemy się zajmować, kogo on dotyczy, jakie niesie ze sobą konsekwencje i jakie są ewentualne skutki zaniechania. Taka dogłębna analiza pozwoli nam przygotować się do skonstruowania poprawnego wniosku.

Tworzymy wniosek - logika projektowa

Aby projekt miał szanse na dofinansowanie, musi nie tylko wpisywać się w cele programów, ale przede wszystkim powinien przynosić odpowiednie rezultaty. Warto więc opracować go zgodnie z logiką projektową. Struktura wniosku wymaga, aby projekt układał się w logiczną całość. Poprawnie napisany wniosek powinien więc wychodzić od analizy problemów i przez określenie celów prowadzić do opisu działań oraz planowanych do osiągnięcia rezultatów.

Brak logicznego powiązania pomiędzy wyżej wymienionymi elementami świadczy o tym, że wniosek nie został poprawnie napisany, co może być podstawą do odrzucenia go na etapie oceny merytorycznej.

Problem

Określenie problemu, jakim chcemy się zajmować, jest zawsze pierwszym etapem w procesie tworzenia projektu, a później pisania wniosku. Aby prawidłowo opisać problem, należy najpierw określić grupę odbiorców, czyli osoby, do których skierowane będą nasze działania, a następnie podjąć diagnozę w zakresie problemów występujących w tej grupie. W tym celu warto zrobić drzewo problemów, czyli określić problem, jego skutki i przyczyny.

Cele

Następnie na podstawie zdiagnozowanych problemów musimy określić cel projektu, czyli opisać zmianę, która ma nastąpić w wyniku realizacji naszego projektu. Cele mogą być pozytywnym odwróceniem drzewa problemów, które wykonaliśmy. W ten sposób stworzymy cel główny i jego cele szczegółowe. W formułowaniu celów pomocna jest metoda SMART, która określa podstawowe cechy obranych celów:

- **S** – szczegółowy/konkretny,
- **M** – mierzalny/możliwy do zmierzenia,
- **A** – akceptowalny/trafny,
- **R** – realny/możliwy do osiągnięcia,
- **T** – terminowy/określony w czasie.

Działania

Na podstawie problemów i celów w naszym projekcie powinniśmy utworzyć kompozycję różnych działań, poprzez które zamierzamy osiągnąć wyznaczone cele, czyli przyczynić się do rozwiązania problemu. Działania powinny być opisem uwzględniającym ich skalę (liczbę) oraz sposób ich przeprowadzenia (tematykę). Taka kompozycja działań ujęta jest w harmonogramie, który pozwala zaplanować ramy czasowe kolejnych, następujących po sobie działań. Dobre zaplanowanie działań jest kluczem do spokojnej i rzetelnej realizacji projektu. Na tym etapie warto poświęcić więcej czasu na planowanie, gdyż pozwoli to uniknąć późniejszych kłopotów z czasem. Nikt nie lubi pracować w stresie pod presją czasu, a nerwowa atmosfera w pracy nie służy nikomu.

Na tym etapie nie można również pominąć aspektu finansowego, to jest

odpowiedniego zabudżetowania planowanych działań. Kosztorys projektu, czyli wydatki, jakie zamierzamy ponieść w związku z realizowanymi działaniami, to jeden z najważniejszych elementów oceny efektywności finansowej projektu. Kosztorys powinien być spójny i adekwatny do projektu, realny, czytelny, klarowny i poprawny, to znaczy bezbłędny pod względem matematycznym.

Rezultaty

Efektom podjętych w projekcie działań, które zgodnie z logiką projektu mają wynikać z celów, powinny być konkretne rezultaty lub produkty. Produkty to wytworzone bezpośrednio w ramach projektu dobra lub usługi. Rezultaty to bezpośredni wynik naszego projektu w odniesieniu do obranych celów. W projektach miękkich, czyli takich, które zmierzają do wzmocnienia ludzi (a nie np. budowy dróg, modernizacji budynków itp.), często spotykamy się z podziałem na rezultaty twarde i miękkie. Twarde to te, które najłatwiej policzyć, np. liczba przeszkolonych osób, liczba osób, które skorzystały z doradztwa zawodowego itp. Trudniej określić natomiast rezultaty miękkie, ponieważ dotyczą one np. zmiany postaw u odbiorców projektu, podniesienia wiedzy czy samooceny uczestników szkoleń.

Przygotowując wniosek, warto zapoznać się z kartą oceny merytorycznej, którą posługiwać będą się eksperci podczas oceny. Pozwoli nam to dokonać wstępnej weryfikacji naszego projektu. Dobrym pomysłem, często praktykowanym przez doświadczonych w pisaniu wniosków podmioty, jest oddanie gotowego wniosku do przeczytania zaufanej osobie, która nie pracowała przy jego tworzeniu. Taka osoba, tak samo jak ekspert oceniający, będzie posługiwać się wyłącznie opisanym projektem i może nam dać bezcenną informację zwrotną dotyczącą tego, jak rozumie poszczególne elementy wniosku.

Gdzie i kiedy złożyć projekt?

Kiedy projekt został już stworzony, zidentyfikowane zostały potrzeby, określone cele, rezultaty i umiejscowiony został w odpowiednim działaniu w ramach osi priorytetowych wybranego Programu Operacyjnego, można przejść do przygotowania wniosku. Sam projekt jest bowiem metodą pracy, wniosek natomiast to oferta na realizację projektu przedstawiana w zaproponowanym formacie. Projekty składamy zawsze w formie wniosków, opisując je na odpowiednich formularzach.

Każde z działań realizowane jest za pośrednictwem jednego z podstawowych trybów: konkursowego lub pozakonkursowego. Tryb konkursowy jest tym podstawowym, czyli takim, którego zastosowanie rozważane jest w pierwszej kolejności. Stosowanie trybu pozakonkursowego ma miejsce wówczas, gdy ogłaszanie konkursu jest bezcelowe lub nieefektywne, na przykład, gdy ze względu na szczególnie charakter danego projektu możemy z góry określić wnioskodawcę.

Projekty składać będziemy więc w głównej mierze w odpowiedzi na konkursy. Ogłaszać je będą Instytucje Organizujące Konkurs w terminach wskazanych w harmonogramach rocznych. Harmonogramy te są dostępne nie później niż do 30 listopada roku poprzedzającego ogłoszenie konkursu. Daje nam to czas na odpowiednie przygotowanie projektu, jeszcze przed ogłoszeniem naboru.

Wszystkie ogłoszenia konkursowe będą publikowane na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl. Na tej stronie skorzystać można również z wyszukiwarki dotacji oraz pobrać harmonogramy naboru wniosków dla poszczególnych programów.

Ogłoszenie konkursu – dokumentacja konkursowa

Każdy konkurs odbywa się na podstawie regulaminu ogłaszanego przez Instytucję Organizującą Konkurs (IOK). Określa on m. in. przedmiot konkursu, formę, termin i miejsce składania wniosków, kryteria wyboru, kwotę przeznaczoną na konkurs oraz wzory dokumentów (wzór wniosku, umowy). Regulamin wraz z załącznikami stanowi tzw. dokumentację konkursową. Zawiera ona więc wszystkie niezbędne informacje i dokumenty potrzebne na etapie tworzenia wniosku.

Nieoceniona jest również informacja, jaką znajdziemy w dziale „Pytania i odpowiedzi”. W tym miejscu możemy nie tylko zadać pytanie Instytucji Organizującej Konkurs, ale również przeczytać odpowiedzi na najważniejsze pytania i wątpliwości innych beneficjentów.

Nowością w tym okresie programowania jest obowiązek udostępniania dokumentacji konkursowej minimum 30 dni przed ogłoszeniem konkursu. Obserwując pierwsze konkursy, możemy zauważyć, że w praktyce dokumentacja konkursowa jest dostępna o wiele wcześniej niż zakłada termin minimalny. Taka praktyka pozwala na jeszcze lepsze przygotowanie naszych wniosków, daje czas na znalezienie partnerów i dopracowanie naszych pomysłów.

Generatory wniosków aplikacyjnych

Wniosek przygotowany zgodnie z regulaminem, w odpowiedzi na konkurs, składamy za pomocą generatorów wniosków. Są to webowe aplikacje służące do przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu realizowanego w ramach środków unijnych. Generatory wspierają beneficjentów w prawidłowym wypełnianiu wniosków, umożliwiając ich tworzenie, edycję i wydruk. Każdy program operacyjny posiada z reguły własną dedykowaną aplikację, za pomocą której składa się wnioski.

Dla przykładu, wnioski do Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój składamy za pośrednictwem Systemu Obsługi Wniosków Aplikacyjnych (SOWA) dostępnego na stronie www.sowa.efs.gov.pl. System w pierwszej kolejności wymaga od nas założenia konta, a następnie zalogowania się na platformie.

Witaj w Systemie Obsługi Wniosków Aplikacyjnych.

Moje dane 	Wnioskodawca/beneficjent 	Użytkownicy 	Projekty Aktualnie posiadasz: 1 projekt
----------------------	-------------------------------------	------------------------	---

Skontaktuj się ze wsparciem technicznym

pn. - pt. 08:15 - 16:15

tel. (81) 820-02-33

Jeżeli chcesz wysłać wiadomość do wsparcia technicznego wejdź na [Zgłoś problem](#)

Logowanie

[Nabory](#)

[Aktualności](#)

[Często zadawane pytania](#)

[Pomoc](#)

O systemie

[Regulamin](#)

[Polityka prywatności](#)

[Dostępność](#)

[Zgłoś problem](#)

[Wzory dokumentów](#)

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Strona Ministerstwa
Infrastruktury i Rozwoju

Serwis programu
Wiedza Edukacja Rozwój

System umożliwia wprowadzenie danych wnioskodawcy, które automatycznie przenoszone są do tworzonych wniosków oraz zdefiniowania użytkowników, którzy pracować będą w imieniu wnioskodawcy. Całość prezentuje się bardzo czytelnie, a obsługa systemu jest intuicyjna.

Wniosek o dofinansowanie należy wypełniać w oparciu o dokumenty aktualne na dzień rozpoczęcia naboru, w szczególności:

1. SzOOP,
2. Zasady Wdrażania,
3. Instrukcję wypełniania formularza wniosku o dofinansowanie,
4. Regulamin konkursu.

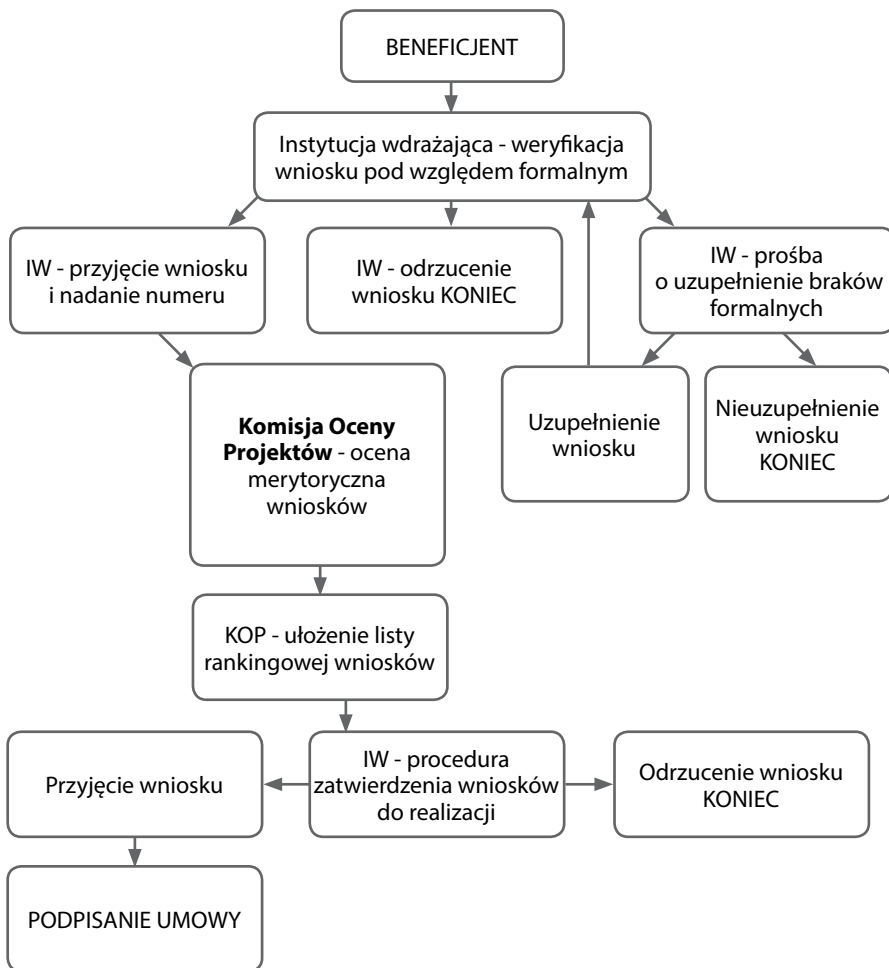
Proces wyłaniania wniosku – tryb konkursowy

Wnioski składane są poprzez przesłanie elektronicznej wersji formularza wniosku (za pośrednictwem odpowiedniego generatora). W niektórych konkursach wymagane jest również dostarczenie wydrukowanego i podpisanego dokumentu do właściwej Instytucji Organizującej Konkurs zgodnie z datą określoną w regulaminie konkursu.

Tak złożony wniosek w pierwszej kolejności trafia do oceny formalnej. Jest to pierwszy etap filtrowania złożonych wniosków, który skutkować może

odrzućeniem wniosku pod względem formalnym. W przypadku drobnych braków formalnych Instytucja Organizująca Konkurs wzywa beneficjenta do ich uzupełnienia. Wnioski, które poprawnie przeszły etap oceny formalnej, oddawane są w ręce Komisji Oceny Projektów (KOP). Powołana przez IOK Komisja Oceny Projektów (KOP) dokonuje rzetelnej i bezstronnej oceny spełnienia przez projekt określonych kryteriów. Każdy wniosek ocenia minimum 2 członków KOP, a w przypadku dużych rozbieżności punktowych w ocenie powoływany jest dodatkowy ekspert. Członkowie komisji układają listę rankingową, którą przekazują do zatwierdzenia IOK. Dofinansowanie uzyskują te wnioski, które uzyskały kolejno najwyższe wyniki w punktacji.

Graficzne przedstawienie procedury pozyskiwania środków unijnych:

Ostatnim etapem całej procedury jest podpisanie umowy o dofinansowanie poprzedzone negocjacjami dotyczącymi m. in. budżetu czy harmonogramu projektu.

Gdzie szukać informacji?

Podstawowym źródłem informacji na temat Funduszy Unijnych w nowym okresie programowania jest strona www.funduszeuropejskie.gov.pl. Znaleźć tam można wszystkie informacje dotyczące możliwości uzyskania wsparcia ze środków Unii Europejskiej. Nowością w tym okresie programowania jest wspomniany wcześniej obowiązek umieszczania wszystkich ogłoszeń o konkursach na tej właśnie stronie. Dzięki temu tworzy się bogata i najbardziej aktualna baza możliwości korzystania z Funduszy Europejskich.

Wszystkie serwisy programów krajowych oparte są na wspólnym layout i tworzą spójną kompozycję zarówno pod względem graficznym, jak i pod względem podziału informacji i treści serwisów. Stąd też na pierwszy rzut oka strony POWER (www.power.gov.pl) i POPC (www.popc.gov.pl) wydają się niemal identyczne, a jedynym rozróżnieniem są kolory przypisane tym programom. Ten celowy zabieg uspoźnienia graficznego pozwala na szybkie wyszukiwanie niezbędnych informacji we wszystkich programach.

Na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl oraz na stronach wszystkich programów znajdują się działy FAQ – czyli najczęściej zadawanych pytań. Warto zapoznać się z nimi, zanim skontaktujemy się z Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich. Sieć takich punktów, rozlokowana na terenie całego kraju, jest zarządzana przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Świadczą one bezpłatne usługi w zakresie informacji dotyczących możliwości ubiegania się o wsparcie ze środków unijnych.

Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich to: Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich, 17 Głównych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich i 59 Lokalnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich na terenie całego kraju.

IV. Projekty innowacyjne

Alicja Zajączkowska

Tworzenie innowacji obejmuje sekwencyjne etapy działań – począwszy od pomysłu, poprzez badania, prace rozwojowe, testujące, wdrożeniowe – aż po zastosowanie praktyczne, przy czym zastosowania te mogą przyjąć postać szerokiego, bezpłatnego upowszechniania lub komercjalizacji czy też mogą być wykorzystane w danej organizacji jako usprawnienie jej działalności. Na każdy z tych etapów niezbędne są fundusze, które można próbować pozyskać poprzez projekt innowacyjny czy program badawczy z różnych programów operacyjnych w ramach funduszy unijnych na lata 2014 – 2020.

Innowatorzy, którzy chcą pozyskać fundusze na innowacyjne projekty ze środków publicznych, w tym funduszy unijnych, powinni z jednej strony przeprowadzić analizę szans pozyskania dofinansowania na swój pomysł, a z drugiej zorientować się w dostępności ewentualnych źródeł wsparcia finansowego w ramach ogłaszanych konkursów dotacyjnych.

W pierwszej kolejności twórcy innowacji powinni jednak poddać analizie, czy i w jakim zakresie innowacyjne rozwiązanie, nad którym pracują, wpisuje się w trzy kluczowe zagadnienia:

1. **Analiza innowacyjności** – na czym polega innowacyjność rozwiązania, jak można je sklasyfikować? Jaka to innowacja?
2. **Analiza wpływu** – jaki wpływ ma innowacja na wyzwania społeczne i gospodarcze uznane za priorytetowe przez UE? Jak wpisuje się w priorytety unijne?
3. **Analiza potencjału wdrożeniowego** – czy możliwe jest wdrożenie/komercjalizacja innowacyjnego rozwiązania dla możliwie szerokiego grona odbiorców? Czy innowacja ma szanse na wdrożenie?

Odpowiedzi na powyższe pytania ułatwią wybór odpowiedniej strategii pozyskiwania funduszy na opracowanie, testowanie i wdrożenie innowacyjnego pomysłu.

Dlaczego innowacje?

Innowacyjność – kreatywność jest obecnie najsilniejszym źródłem konkurencyjności. Wcześniejsze strategie konkurencyjności odwoływały się do zadowolenia klientów. Bazowały na dwóch podejściach: lepsza jakość produktu za wyższą cenę lub jak najniższe koszty i najtańsze produkty. Obecnie samo zadowolenie klientów już nie wystarcza. Trzeba ich zachwycić nowością.

Zapotrzebowanie na innowacyjne rozwiązania nie dotyczy tylko innowacji technologicznych, ale również innowacji społecznych, które poszukują

specyficznych rozwiązań dla różnych problemów społecznych. Termin innowacje odnosi się do zjawisk obejmujących wszystkie sfery życia gospodarczego i społecznego aż po zmiany kulturowo-myślowne. W przypadku innowacji wprowadzanych przez przedsiębiorstwa oczekuje się, że zmiana doprowadzi do pozytywnego efektu finansowego. W przypadku zjawisk społecznych innowacyjne rozwiązania powinny przyczynić się do wystąpienia pozytywnego efektu socjoekonomicznego, zmiany na lepsze w różnych aspektach jakości życia.

Jeśli chce się skutecznie pozyskać dofinansowanie na innowacyjny projekt, trzeba upewnić się, że jest zapotrzebowanie na innowację. **Należy zweryfikować**, na ile efekty/korzyści zastosowania innowacyjnego rozwiązania są odpowiedzią na realne, istotne potrzeby, czy wywołują pozytywne zmiany.

Unia Europejska w innowacyjności upatruje główną przewagę konkurencyjną Europy, co zostało podkreślone w dokumencie Strategii „Europa 2020”, gdzie jednym z trzech priorytetów polityki unijnej jest wzrost inteligentny (ang. smart growth), czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach. Dlatego też w kolejnym okresie programowania funduszy unijnych na lata 2014 – 2020 skierowano znaczne finansowanie na projekty innowacyjne.

Skąd się biorą innowacje?

Innowacje mogą zostać uruchomione z różnych powodów, jako efekt zróżnicowanego podejścia do procesów innowacyjnych:

1. innowacje „**uwalniane przez przypadek**” – pojawiają się jako iskra geniuszu, intuicji, kreatywności,
2. innowacje „**pchane przez naukowców**” – są pochodną stanu wiedzy oraz zdolności naukowców,
3. innowacje „**ciągnięte przez rynek**” – powstają w odpowiedzi na rozpoznane potrzeby rynku,
4. innowacje „**wyciskane przez problem**” – są odpowiedzią na pojawiające się problemy społeczne.

W praktyce możemy mieć do czynienia z dwoma podejściami do powstawania innowacji – możemy mówić o innowacjach pionierskich i adaptacyjnych.

Innowacje pionierskie – pojawiają się jako iskra geniuszu, intuicji, kreatywności, często bazują na procesie twórczym kreatora, naznaczone są dużym pierwiastkiem kreatywności, niestandardowym podejściem do określonego problemu, są to rozwiązania dotąd nieznanne.

Innowacje adaptacyjne, naśladowcze – to nowe zastosowanie rozwiązań wprowadzonych wcześniej, tzw. „nowości zapożyczone”, a czasami nawet „odkurzone”. Są to nowoczesne rozwiązania stosowane już gdzieś indziej, przejęte od jego oryginalnego twórcy, ale dostosowane do specyficznych potrzeb i używane w innym kontekście przez innych. To właśnie w przypadku innowacji adaptacyjnych pojawiały się dyskusje i rozważania dotyczące kwestii

pułapki imitacji oraz wątpliwości, na ile np. poprawa jakości produktu/usługi albo tworzenie standardów jest innowacją. Oba typy innowacji wydają się być równoprawne, a o jakości innowacji decyduje jej trwałość, czyli realne wdrożenie do szerszej praktyki. Innowacyjne rozwiązanie, które nie jest wdrożone do praktyki, jest tylko kreowaniem teoretycznej rzeczywistości.

Starając się o dofinansowanie na projekt innowacyjny, należy wiarygodnie opisać, na ile innowacja jest nowym rozwiązaniem lub na ile w istotny sposób ulepsza dotychczas istniejące.

Tradycyjny model tworzenia innowacji tzw. **zamkniętych** opierał się na wewnętrznych działach badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwach czy instytucjach badawczych. Wymaga on dużych nakładów na badania i rozwój, przez co dostępny i wdrażany jest jedynie przez duże, silne finansowo organizacje. Jest on także silnie skoncentrowany na ochronie własności intelektualnej oraz tajemnicy handlowej innowatorów.

Obecnie zmienia się podejście do generowania innowacji, gdyż coraz częściej źródłem nowatorskich pomysłów stają się wirtualne społeczności wykorzystujące mądrość „tłumu”, wiedzę społeczeństwa sieciowego, działające w oparciu o sieciową logikę w Internecie. W procesach innowacyjnych wykorzystuje się coraz częściej nowy model współpracy oparty o **innowacje otwarte**. Przejście od modelu „zamkniętego” do „otwartego” stało się możliwe poprzez globalizację, rozwój instrumentów (np. ochrona własności intelektualnej), rosnącą mobilność na rynku pracy oraz rozwój nowych technologii, szczególnie komunikacyjnych. Pojawiły się środki umożliwiające łatwy kontakt na każdym etapie procesu innowacyjnego. Innowacje otwarte mogą przybierać np. formę opartą o fora pomysłów. Są to platformy internetowe, gdzie inicjuje się globalną „burzę mózgów” w sieci internetowej, na których użytkownicy mogą zamieszczać swoje pomysły odnośnie udoskonalania produktów, usług lub procesów danego przedsiębiorstwa. Uczestnictwo w nich jest dobrowolne i nie wiąże się z wynagrodzeniem.

W projektach innowacyjnych dużą wagę przywiązuje się do faktycznego zaangażowania potencjalnych adresatów innowacji w proces jej tworzenia, testowania, wdrażania. Warto uwzględnić takie podejście przy tworzeniu projektu.

Co jest innowacją?

Sam termin „innowacja” jest definiowany w dwojaki sposób. Pierwszy z nich podkreśla rzeczowy wymiar innowacji, drugi – czynnościowo-procesowy charakter zjawiska. Zgodnie z pierwszym podejściem, innowacja rozumiana jest jako rezultat – nowy produkt, usługa, rynek, metoda produkcji, model organizacji działalności gospodarczej itp. Zgodnie z drugim podejściem innowacja utożsamiana jest z ciągiem zdarzeń, począwszy od powstania pomysłu, przez

prace badawczo-rozwojowe, projektowanie, po produkcję i upowszechnianie.

Innowacja nie jest pojęciem tożsamym z wynalazkiem. Za wynalazek można uznać wykreowaną, nową wiedzę, ale innowacją jest dopiero zastosowanie jej w praktyce. Nowa koncepcja jest wynalazkiem, kiedy poprawnie działa w warunkach laboratoryjnych. Staje się ona innowacją dopiero wówczas, gdy może być powtarzana na skalę przemysłową, przy możliwych do zaakceptowania kosztach.

Dodatkowo w przeciwieństwie do wynalazku innowacja ma charakter relatywny. To, co jest innowacją w Polsce, niekoniecznie jest innowacją w innym kraju. Wypracowany produkt projektu innowacyjnego może być innowacyjny w skali europejskiej, krajowej, regionalnej lub lokalnej.

Aby skutecznie pozyskać dofinansowanie na projekt innowacyjny, należy upewnić się, jak w danym konkursie definiowana jest innowacja i czy nasz pomysł wpisuje się w wymagane kryteria.

Innowacja może mieć charakter technologiczny, społeczny lub jest mieszanką obu typów. Innowacja społeczna wprowadza nową ideę (produkt, usługę, model), która ma stanowić odpowiedź na potrzeby społeczne lub tworzyć nowe relacje społeczne, nowy rodzaj współpracy społecznej lub nowe wzorce zachowań. Ma więc charakter bardziej abstrakcyjny i dotyczy sfery, w której proces wprowadzanych zmian może być długotrwały, a ich efekty trudno mierzalne i znacznie odroczone w czasie. Tę specyfikę innowacji społecznych należy wziąć pod uwagę, w szczególności planując etapy jej testowania i wdrażania, uwzględniając odpowiedni czas ich trwania, źródła finansowania i sposób pomiaru efektów. Z kolei innowacja technologiczna wprowadza nową technologię, technikę lub proces produkcyjny, ma zatem charakter bardziej konkretny, materialny. Proces wprowadzanych przez nią zmian zwykle jest krótszy niż w przypadku innowacji społecznych, a rezultaty tych zmian są łatwiej mierzalne.

Właściwym funduszem dla finansowania dosłownie rozumianych innowacji technologicznych jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach programów operacyjnych:

- PO Inteligentny Rozwój 2014 – 2020,
- Innowacje w PO Polska Cyfrowa 2014 – 2020,
- Innowacje w PO Polska Wschodnia 2014 – 2020,
- Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014 – 2020.

Dlaczego innowacje społeczne?

Zgodnie z zapisami raportu „Polska 2030” odpowiedzią na zapewnienie prawidłowego rozwoju społeczno-gospodarczego są innowacje społeczne, które mogą dotyczyć wielu aspektów i obszarów funkcjonowania społecznego i gospodarczego. Innowacje społeczne mogą obejmować swoim zakresem zarówno innowacje techniczne, jak i stricte społeczne. Te pierwsze pozwalają

kreować innowacyjne rozwiązania techniczne i technologiczne tworzone, aby poprawić funkcjonalność danego produktu tak, by dostosować go do potrzeb szczególnych, nietypowych odbiorcy lub wykorzystać w efektywniejszy sposób istniejące zasoby. Innowacje o charakterze społecznym mogą dotyczyć np. szczególnych grup wymagających wsparcia ze strony państwa i społeczeństwa, a także wpływać na zmiany w funkcjonowaniu lokalnych społeczności.

Za niezbędne elementy towarzyszące wdrażaniu innowacji społecznych uważa się:⁴

- międzysektorowość,
- tworzenie nowych relacji,
- otwartość na współdziałanie,
- założenie prosumpcji⁵ i koprodukcji,
- oddolność,
- współzależność,
- tworzenie nowych możliwości oraz
- efektywniejsze wykorzystanie środków i zasobów.

Główne cechy, które powinna posiadać innowacja społeczna to:

- nowatorstwo,
- efektywność,
- odpowiadanie na rzeczywiste potrzeby społeczne,
- zwiększanie społecznego potencjału do działania,
- przechodzenie od fazy pomysłu do jego wdrożenia.

Innowacyjność może się przejawiać się w wymiarze:

- grupy docelowej, kiedy wsparcie ukierunkowane jest na grupę niekorzystającą wcześniej z pomocy,
- problemu, kiedy innowacja dotyczy problemu do tej pory niewystarczająco uwzględnianego w polityce państwa (przy czym może to być zarówno nowy, jak i znany problem, do rozwiązania którego brakuje narzędzi lub problem znany, do rozwiązania którego stosowano dotąd narzędzia nieskuteczne),
- formy wsparcia, która wymaga wykorzystania nowych instrumentów przy rozwiązywaniu znanych, tradycyjnych problemów z możliwością adaptowania rozwiązań sprawdzonych w innych krajach, regionach lub kontekstach.

Dofinansowanie na projekty innowacji społecznych przewidziane jest w Programie Operacyjnym Wiedza Rozwój Edukacja (Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa). Innowacje społeczne mogą być realizowane

⁴ Defining Social Innovation. Part 1, TEPsIE, 2012: http://siresearch.eu/sites/default/files/1.1%20Part%201%20-%20defining%20social%20innovation_0.pdf.

⁵ Model prosumpcji zakłada, że konsument dobra jest jednocześnie jego producentem. Przykładami prosumpcji są serwisy społecznościowe (MySpace, Facebook), projekty open-source (Linux) czy inicjatywa Lego Factory, w ramach której konsumenci mogą sami projektować zestawy Lego.

w obszarze zatrudnienia, integracji społecznej, edukacji i kształcenia, ochrony zdrowia czy poprawy jakości funkcjonowania administracji publicznej. Innowacje społeczne wdrażane będą jako dwa typy projektów. Pierwszy to mikro-innowacje – inkubacja nowych załączkowych pomysłów, w tym ich opracowanie i rozwinięcie oraz przetestowanie i upowszechnienie, a także podjęcie działań w zakresie włączenia do polityki i praktyki, który jest przedmiotem niniejszego konkursu. Jego celem jest wyselekcjonowanie podmiotów, które wesprą proces tworzenia nowatorskich rozwiązań problemów społecznych. Drugą ścieżką są konkursy na makro-innowacje, które mają doprowadzić do zmian w politykach publicznych i upowszechnienia innowacji na skalę krajową.

Kim jest innowator?

Innowatorzy to specjaliści w swojej dziedzinie, przedsiębiorczy wizjonerzy. Przyjmują postawę wobec tego, co nas otacza, która polega na tym, że chcą coś zmienić, ulepszyć, mimo że coś już całkiem dobrze działa. Cechuje ich ciekawość, otwartość na zmiany, która pozwala im lepiej przygotować się na różnorakie zagrożenia, ale też wykorzystać możliwości. Można wyróżnić wśród nich:

1. poszukiwaczy potrzeb – chcą zrozumieć potrzeby klienta. Tworzą innowacje w oparciu o potrzeby klientów, angażując klientów bezpośrednio w proces kreowania nowych pomysłów czy wykorzystując media społecznościowe (otwarte innowacje). Ich celem jest poszukiwanie zarówno zidentyfikowanych, jak również jeszcze nie uświadomionych potrzeb klientów, aby móc potem wprowadzić nowe produkty/usługi na rynek jako pierwsi,
2. obserwatorów rynku – śledzą zmiany rynkowe i zachowania klientów. Działają w oparciu o trendy rynkowe, koncentrując się głównie na ciągłym procesie ulepszania istniejących produktów i zapewnieniu sobie akceptacji klientów,
3. poszukiwaczy technologii – zakładają, że klienci nie zawsze wiedzą, co jest możliwe. Poszukują nowoczesnych rozwiązań technologicznych do rozwoju nowych produktów i usług.

Chociaż w opinii wielu innowacyjność może być cechą wrodzoną, to równocześnie uważa się, iż można ją także wyćwiczyć i wzmocnić dzięki praktyce.

Na etapie opracowania koncepcji innowacji warto pobudzać kreatywność, wykorzystując techniki twórczego myślenia oraz stosować zespołowy proces twórczy. Ważne, aby przygotowując projekt innowacyjny, zaangażować do zespołu twórców osoby zróżnicowane pod względem posiadanej wiedzy i doświadczenia, sposobów myślenia i pracy, ponieważ umożliwia to czerpanie z wszechstronnych zasobów i przyjmowanie różnych perspektyw patrzenia na tworzoną innowację.

Co jest potrzebne, aby tworzyć innowacje?

Proces innowacyjny jest działaniem złożonym z wielu etapów, a sam pomysł innowacyjny jest często efektem wielu wcześniejszych badań i analiz oraz działań przygotowawczych. Spośród nich szczególnie ważne wydają się być takie aspekty, jak:

1. **monitorowanie trendów innowacyjnych** – śledzenie, co wymyślili inni, jakie innowacje rozwijają się w kraju i za granicą, aby wykorzystywać pojawiające się pomysły i unikać dublowania wysiłków,
2. **obserwowanie** – niezbędna jest diagnoza problemów i wyzwań oraz wnikliwa analiza otoczenia, odbiorców i użytkowników innowacji, rozeznanie potrzeb odbiorcy i konsumenta. Należy uważać, aby nie popełnić błędu niektórych twórców, którzy uważają, że wiedzą bez badań, czego innym potrzeba, mają skłonność do szybkich uogólnień, nieopartych na badaniach i głębszych analizach,
3. **pobudzanie kreatywności** – wykorzystywanie metod pobudzających kreatywne myślenie, np. planowanie scenariuszowe, budowanie skojarzeń – łączenie ze sobą zagadnień wcześniej niepowiązanych, zadawanie prowokacyjnych pytań – „podważanie niepodważalnego”, zadawanie pytań: „Dlaczego?”, „Dlaczego nie?”, „Co by było, gdyby...?”,
4. **eksperymentowanie** – testowanie innowacji w warunkach, w jakich będzie faktycznie funkcjonować,
5. **przejrzysty sposób implementowania** – czyli opis innowacyjnego rozwiązania objaśniający innym cel i efekty, jakie ma wywoływać oraz potrzebne zasoby i proces wdrażania,
6. **skupienie na ekonomiczności** – efekty wdrożenia innowacyjnego rozwiązania winny być na tyle widoczne i przekonujące, iż opłacać się będzie włożyć konieczny nakład pracy i środków, by je osiągnąć.

Poza innowacyjnym pomysłem inne kluczowe czynniki sprzyjające procesom innowacyjnym to przede wszystkim kultura organizacyjna sprzyjająca kreatywności, wiedza branżowa, zespół innowatorów i menadżerów, dobre zarządzanie oraz networking i, oczywiście, dostęp do funduszy.

Potencjał merytoryczny i organizacyjny powiązany z wiedzą branżową zwiększa szanse na opracowanie nowatorskiego rozwiązania. Oprócz tego bardzo duże znaczenie ma kultura organizacyjna danego podmiotu. Często duże organizacje, przedsiębiorstwa o ugruntowanej pozycji „uszytywniają się”, obrastają procedurami, dążą do stabilizacji a nie wyzwań. Zatem oprócz zaplecza musi być w danej organizacji odwaga do podważania status quo, chęć eksperymentowania, baczne przyglądanie się rzeczywistości i śledzenie trendów. Ważne jest również kładzenie nacisku na pracę zespołową oraz danie swobody działania pracownikom w poszukiwaniu nowych rozwiązań. Duże znaczenie

ma również sieciowanie, czyli umiejętność budowania koalicji wokół danego zagadnienia, począwszy od etapu zbierania danych do upowszechnienia danego produktu. Warto również zauważyć, że znacznie większą szansę na wdrożenie mają te innowacje, które są związane przede wszystkim z misją działania danego podmiotu, a po wtóre odpowiadają na jakiś ważny problem/docierają do jakiejś niszy związanej z bieżącą działalnością lub strategicznymi planami rozwojowymi organizacji/ przedsiębiorstwa.

Jak zarządzać innowacyjnym projektem?

Doświadczenia pokazują, iż nieodzownym warunkiem stworzenia dobrych jakościowo i zarazem unikatowych innowacji jest odpowiedni potencjał realizatorów projektów innowacyjnych. Innowatorzy wychodzą poza utarte schematy działania. Proces twórczy wymaga czasu i pewnej swobody działania, a z drugiej strony wytrwałości w przezwyciężaniu kolejnych nieprzewidywalnych trudności. Menadżerowie podejmując się realizacji projektu innowacyjnego, powinni być zwłaszcza gotowi na zarządzanie zmianą i ryzykiem.

Projekt innowacyjny zarządzany jest w oparciu o adaptacyjne podejście do zarządzania, które zakłada większą elastyczność w sposobie wdrażania projektu i umożliwia większą modyfikację działań projektowych niż w projektach standardowych. Wymaga to od realizatorów dużego doświadczenia w pracy metodą projektową oraz profesjonalizmu procesów kierowniczych i merytorycznych.

Przygotowując się do projektu innowacyjnego, warto przeanalizować zasoby i potencjał swojej organizacji w obszarze zarządzania projektem w oparciu o autorskie Narzędzie Oceny Zarządzania Projektem Innowacyjnym, opracowane przez autorkę niniejszego opracowania.

Narzędzie Oceny Zarządzania Projektem Innowacyjnym składa się z 10 obszarów, które opisują stan pożądaný sprzyjający sprawnemu i skutecznemu zarządzaniu przedsięwzięciem innowacyjnym. Przyjęte obszary oceny to:

1. wizja,
2. kultura organizacyjna,
3. doświadczenie,
4. plan,
5. kadra,
6. networking,
7. komunikacja,
8. monitorowanie,
9. ryzyko,
10. finanse.

Tabela. Narzędzie Oceny Zarządzania Projektem Innowacyjnym

	Kryterium	Opis stanu pożądanego
1.	Wizja	Projekt wpisuje się w wizję/misję/strategię rozwoju podmiotu, który go realizuje. Jest spójny z priorytetowymi celami i działaniami realizatora, nie jest akcyjnym, „przypadkowym” przedsięwzięciem. Współpracownicy mają wspólną wizję projektu, utożsamiają się z celami projektu i rozumieją, czemu służy i jakie zmiany ma wprowadzić. Realizatorzy wykonują przedsięwzięcie, które odpowiada na rzeczywiste, aktualne zapotrzebowanie społeczne i ma istotne znaczenie dla jego adresatów oraz realizatora.
2.	Kultura organizacyjna	Podmiot realizujący projekt innowacyjny cechuje kultura organizacyjna sprzyjająca innowacjom, nastawiona na zmianę i kreatywność. Współpracownicy i kadra zarządzająca pozytywnie reagują na pojawiające się nowe pomysły i niestandardowe sposoby realizacji projektu i testowanie innowacji. Zarządzanie zmianą jest umiejętnie wykorzystywane przez kadrę kierowniczą, która ma świadomość ryzyka występującego przy realizacji projektu innowacyjnego – zgoda na ryzyko porażki i gotowość do podejmowania kolejnych prób.
3.	Doświadczenie	Realizator posiada doświadczenie i wiedzę ekspercką, branżową z zakresu innowacyjnego przedsięwzięcia. Korzysta z doświadczeń, dobrych praktyk z wcześniej zrealizowanych przez siebie projektów. Jest otwarty na współpracę, partnerskie relacje, poszukiwanie wiedzy, doświadczeń, inspiracji, rozwiązań w różnych miejscach i źródłach, angażowanie specjalistów i partnerów krajowych i ponadnarodowych. Posiada doświadczenie w pracy metodą projektową i realizacji przedsięwzięć projektowych w oparciu o wystandaryzowane narzędzia i procesy.
4.	Plan	Tworzenie i testowanie innowacji wymaga czasu, dlatego też warto dobrze przemyśleć i zaplanować działania oraz harmonogram uwzględniający zapas czasu na nieprzewidziane sytuacje. Opracowanie przejrzystego, kompleksowego, realnego i weryfikowalnego planu działań projektowych

		ma decydujące znaczenie dla sukcesu zarówno w pozyskiwaniu funduszy projektowych, jak i później w skutecznym realizowaniu projektu.
5.	Kadra	Struktura organizacyjna oraz liczba współpracowników jest adekwatna do potrzeb wynikających z zadań merytorycznych projektu, a także z wymagań formalnych. Zespół jest zróżnicowany kompetencyjnie, składa się zarówno z twórców/wizjonerów, jak i menadżerów/organizatorów przygotowanych merytorycznie do postawionych przed nimi zadań, kompetentnych zarówno w tematyce innowacji, jak i w zarządzaniu projektami. Zespół projektowy współpracuje z ekspertami własnymi, jak i zewnętrznymi, posiada adekwatną do potrzeb wiedzę i know how. Tworzenie innowacji wymaga zróżnicowanego zespołu twórców, którzy mają już doświadczenie we wspólnej pracy. Dlatego warto tworzyć innowacje w ramach partnerstwa, popartego dłuższą, wcześniejszą współpracą.
6.	Networking	Realizator nawiązuje i utrzymuje kontakty z osobami/instytucjami posiadającymi wiedzę z różnych dziedzin i reprezentującymi różne punkty widzenia. Włącza w proces kreowania i testowania innowacji późniejszych jej użytkowników i odbiorców. Korzysta z doświadczeń, dobrych praktyk z wcześniej zrealizowanych przez inne podmioty projektów. Współpracuje formalnie/niefORMALNIE z partnerami krajowymi/zagranicznym kreatywnie wykorzystując i adaptując stosowane wcześniej rozwiązania. Niezbędne jest sieciowanie zarówno w obszarze wiedzy, umiejętności, rozwiązań, ludzi, instytucji, koalicji, branż. Partnerstwo daje szersze spojrzenie na problem, pozwala korzystać nawzajem ze swoich doświadczeń i wiedzy, umożliwia konfrontowanie pomysłów, zwiększa obiektywizm, daje możliwość możliwości testowania produktu przez większą liczbę podmiotów, sieciowanie ułatwia dotarcie do większej liczby odbiorców/osób/instytucji, stwarza możliwość podziału zadań według kompetencji, tym samym zwiększa szanse na transfer wdrożeń.

7.	Komunikacja	Komunikacja jest prowadzona dwutorowo – wewnątrz, jak i na zewnątrz projektu. Realizatorzy projektu otrzymują wystarczające informacje, aby efektywnie wykonywać stojące przed nimi zadania. Grupy docelowe są poinformowane o ofercie projektu i obowiązkach z niej wynikających. Prowadzone są działania informacyjne o działaniach, produktach, rezultatach projektu. Eksperymentowanie jest powiązane z otwartością na informację zwrotną od różnych interesariuszy, a zwłaszcza od grup docelowych – odbiorców i użytkowników innowacji, którzy są zaangażowani w proces kreowania i testowania innowacji.
8.	Monitorowanie	Przyjęty sposób monitorowania postępów prac projektowych sprawdza się w praktyce. Założone w harmonogramie zadania oraz produkty są realizowane w przewidzianym czasie, wskaźniki są na bieżąco monitorowane, a informacje o nich są dostarczane osobom zainteresowanym, oceniają je oni jako użyteczne i wykorzystują do wprowadzania bieżących usprawnień.
9.	Ryzyko	Realizator opracował plan zarządzania ryzykiem, prowadzi rejestr ryzyk i na bieżąco je analizuje. Identyfikowane są czynniki zagrażające terminowej realizacji projektu. Prowadzone są działania zapobiegawcze i korekcyjne mające na celu zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń lub zminimalizowanie ich skutków.
10.	Finanse	Zarządzanie finansami obejmuje bieżące planowanie przepływów gotówkowych, szacowanie kosztów, budżetowanie i kontrolowanie wydatków. Wydatki projektu są realizowane zgodnie z budżetem i harmonogramem płatności oraz rozliczane terminowo. Realizator elastycznie reaguje na zaistniałą sytuację, potrafi zarządzać zmianą i dostosowywać do niej budżet projektu innowacyjnego.

Źródło: Opracowanie własne, Alicja Zajączkowska, PrePost Consulting, 2014 r.

V. Projekty na badania i rozwój

Alicja Zajączkowska

Jak pokazują badania, dotacje na działalność badawczo-rozwojową z funduszy unijnych w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych stanowią najbardziej popularną formę finansowania projektów na badania i rozwój, zaspokajając potrzebę stymulowania współpracy przedsiębiorców z jednostkami naukowymi przy realizacji projektów.

Zadaniem funduszy unijnych w nowej perspektywie unijnej 2014 – 2020 jest wspieranie projektów badawczo-rozwojowych, których celem jest przeprowadzenie badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, które to w efekcie umożliwią wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w działalności gospodarczej. Dlatego też na dotacje z nowej puli Funduszy Europejskich w pierwszej kolejności mogą liczyć firmy, które planują prace badawcze i rozwojowe.

Dlaczego badania i rozwój?

Najnowsze tendencje w podejściu do współpracy B+R opierają się na zintegrowanym modelu tzw. **„trójkąta wiedzy” – edukacja, badania i innowacja** – wypracowanym i promowanym w ramach Europejskiej Strategii Innowacji. Podejście to zakłada, że nauka i badania powinny służyć rozwiązywaniu problemów gospodarczych przez transfer wiedzy, rozwój biznesu i konkurencyjność, a odpowiednie systemy edukacyjne powinny wspierać społeczeństwo w korzystaniu z postępu i innowacji. Model trójkąta wiedzy łączy partnerów z obszaru szkolnictwa, badań naukowych oraz biznesu w zintegrowaną sieć innowacji. Nakierowany jest na tworzenie systemowych rozwiązań ulepszających współpracę B+R w oparciu o formalne powiązania biznesowe między uczelniami/jednostkami badawczo-rozwojowymi a przedsiębiorstwami i władzami samorządowymi. Model „trójkąta wiedzy” łączy interesy edukacyjne, badawcze, biznesowe każdej z tych grup i integruje je wokół prowadzenia konkretnego zadania badawczo-wdrożeniowego w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby gospodarcze.

Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wymaga wprowadzenia nowych i ulepszonych produktów lub usług w oparciu o nową, specjalistyczną wiedzę i rozwiązania, które mogą być oferowane przez jednostki naukowe. W konsekwencji kluczowym priorytetem UE na lata 2014 – 2020 jest finansowanie projektów badawczo-rozwojowych (B+R), które mają przełożyć się na wdrażanie innowacji w skali przemysłowej. Wspierane będą prace badawcze i rozwojowe (aż do stworzenia prototypu) realizowane przez przedsiębiorców samodzielnie lub we współpracy z jednostkami naukowymi, a także projekty obejmujące wdrożenia do praktyki gospodarczej

wyników prac B+R. Ponadto dofinansowanie mogą uzyskać projekty związane z rozpoczęciem działalności B+R poprzez utworzenie (rozbudowę) działu B+R w przedsiębiorstwie.

Co oznacza działalność badawczo-rozwojowa?

Działalność badawcza i rozwojowa (badania naukowe i prace rozwojowe) są to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy. Działalność badawczo-rozwojowa obejmuje:

1. badania naukowe:

- badania **podstawowe** – oryginalne prace badawcze, eksperymentalne lub teoretyczne, podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie praktyczne zastosowanie lub użytkowanie,
- badania **stosowane** – prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce,
- badania **przemysłowe** – badania mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług,

2. prace rozwojowe – nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.⁶

Nowe podejście w wydatkowaniu funduszy unijnych na projekty B+R zakłada, że to głównie przedsiębiorcy składają wnioski na dofinansowanie swoich projektów, w ramach których sami realizują lub zamawiają usługi badawcze u instytucji naukowo-badawczych.

Typy innowacji, które mogą być przedmiotem wsparcia w projektach na badania i rozwój to:

1. innowacje produktowe:
 - usługi,
 - wyroby,
2. innowacje procesowe:
 - nowe lub istotnie ulepszone metody wspierające procesy w przedsiębiorstwie,
 - nowe lub istotnie ulepszone metody z zakresu logistyki,

⁶ GUS, definicje prac badawczo-rozwojowych, 2011 r.

- nowe lub istotnie ulepszone metody wytwarzania wyrobów i usług,
- 3. innowacje organizacyjne:
 - nowe metody organizacyjne w zakresie relacji z otoczeniem, tzn. innymi przedsiębiorstwami,
 - nowe metody podziału zadań i usprawnień decyzyjnych wśród pracowników,
 - nowe metody w zakresie przyjętych przez przedsiębiorstwa zasad działania,
- 4. innowacje marketingowe:
 - nowe metody w zakresie dystrybucji produktów i kanałów sprzedaży,
 - nowe media lub techniki promocji produktów,
 - znaczące zmiany w projekcie/konstrukcji lub opakowaniu wyrobów lub usług,
 - nowe metody kształtowania cen wyrobów i usług.

Konkursy na dofinansowanie projektów na badania i rozwój przewidują wsparcie zróżnicowanych działań badawczo-rozwojowych, uwzględniając zasadę, iż dotacje są głównie na innowacje, które mogą być jedynie wspierane przez inwestycje.

Więcej informacji o procesach innowacyjnych w kontekście projektów na badania i rozwój można znaleźć na Portalu Innowacji <http://www.pi.gov.pl>.

Potencjalni wnioskodawcy, którzy mają mniej doświadczenia, a są zainteresowani pozyskaniem dofinansowania na projekty B+R+I, mogą skorzystać także z Przewodnika „Od innowacji do wdrożenia” zamieszczonego na stronie:

http://pi.gov.pl/parp/data/prezentacja_17_12_08/cittru.html.

Dlaczego inteligentne specjalizacje?

Inteligentna specjalizacja – to pomysł koncentracji środków publicznych na ograniczonej liczbie priorytetów w celu wzmocnienia przewag konkurencyjnych istniejących lub nowych obszarów. To, co odróżnia podejście inteligentne od dotychczasowo wprowadzanych polityk innowacyjnych, to wzmocnienie roli rynku i samych przedsiębiorców w kształtowaniu ostatecznych instrumentów i zakresów interwencji. Inteligentną specjalizację można określić jako oddolny proces identyfikacji obszarów nauki i technologii, z których może korzystać wybrany region, obszarów, które wsparte nauką i posiadające potencjał biznesowy, mogą generować produkty i usługi mające szansę na rywalizację na rynkach międzynarodowych.

Do realizacji priorytetów określonych w Strategii „Europa 2020” niezbędne było opracowanie przez państwa członkowskie strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, która będzie wskazywać na preferencje w udzielaniu wsparcia rozwoju prac badawczych, rozwojowych i innowacyjności (B+R+I) w ramach

nowej perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020. Strategia inteligentnej specjalizacji polega na określeniu priorytetów gospodarczych w obszarze B+R+I oraz skupieniu inwestycji na obszarach zapewniających zwiększenie wartości dodanej gospodarki i jej konkurencyjności na rynkach zagranicznych.

W związku z tym opracowano **Krajowe inteligentne specjalizacje**, które stanowią dla Polski priorytety w zakresie polityki naukowej i innowacyjnej do roku 2020. Dokument określa priorytety gospodarcze w obszarze B+R+I, których rozwój zapewni tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, zwiększenie wartości dodanej gospodarki i podniesienie jej konkurencyjności na rynkach zagranicznych. Na poziomie krajowym wyznaczono **19 inteligentnych specjalizacji** w ramach następujących działów: zdrowe społeczeństwo, biogospodarka rolno-spożywcza i środowiskowa, zrównoważona energetyka, surowce naturalne i gospodarka odpadami oraz innowacyjne technologie i procesy przemysłowe.

Równocześnie każde z województw zostało zobligowane do wyznaczenia regionalnych inteligentnych specjalizacji (RIS), które to pokazują strategiczne kierunki, w jakich powinny działać władze, by najskuteczniej wpływać na konkurencyjny rozwój regionu w ramach kompleksowej i długofalowej polityki innowacyjnej.

Projekty na badania i rozwój muszą wpisywać się w Krajowe Inteligentne Specjalizacje, kiedy dotyczą projektów krajowych albo w Regionalne Inteligentne Specjalizacje, gdy będą dotyczyły Regionalnych Programów Operacyjnych. Dlatego zanim rozpocznie się poszukiwania funduszy na projekty B+R, warto zapoznać się z listą 19 krajowych inteligentnych specjalizacji oraz z priorytetami w tym zakresie z poziomu własnego regionu.

Jak sfinansować projekty na badania i rozwój?

Dofinansowanie na projekty na badania, rozwój i innowacje w nowej perspektywie funduszy unijnych jest możliwe z krajowych programów operacyjnych oraz funduszy ponadnarodowych:

1. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR 2014 – 2020),
2. Regionalne Programy Operacyjne 2014 – 2020 (16 województw),
3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
4. Horyzont 2020.

Tabela. Finansowanie projektów na badania i rozwój

Źródło finansowania	Działania, na które udzielane jest wsparcie
<p>Program Operacyjny Inteligentny Rozwój PO IR 2014 – 2020</p> <p>Regionalne Programy Operacyjne 2014 – 2020</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. prowadzenie prac badawczo-rozwojowych oraz komercjalizacja ich wyników z udziałem funduszy venture capital, 2. wspólne przedsięwzięcia grup przedsiębiorstw występujących w imieniu branży gospodarki – sektorowe programy badawczo-rozwojowe, 3. prowadzenie badań naukowych oraz prac konstrukcyjnych, technologiczno-projektowych i doświadczalnych łącznie z przygotowaniem prototypów doświadczalnych i instalacji pilotażowych, 4. rozwijanie centrów B+R, tworzenie warunków infrastrukturalnych dla prowadzenia prac B+R poprzez inwestycję w aparaturę, sprzęt, technologie, tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój kadr sektora B+R, 5. prace badawczo-rozwojowe prowadzone przez konsorcja naukowo-przemysłowe.
<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój powiązań pomiędzy rolnictwem, leśnictwem oraz przetwórstwem rolno-spożywczym a sektorem B+R, 2. wspieranie tworzenia grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz realizacji przez te grupy projektów, które prowadzą do opracowania nowych rozwiązań w zakresie nowych produktów, praktyk, procesów, technologii, metod organizacji i marketingu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, 3. zwiększanie innowacyjności i bazy wiedzy na obszarach wiejskich.
<p>Horyzont 2020</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. projekty badawczo-innowacyjne polegające na zdobyciu nowej wiedzy lub zbadaniu wykonalności nowej technologii, produktów, procesów, usług lub rozwiązań, 2. projekty innowacyjne polegające na opracowywaniu planów i systemów lub projektów nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Działania mogą obejmować przygotowywanie prototypów, testowanie, demonstrację, projekty pilotażowe, walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe.

Źródło: Fundusze unijne na lata 2014 – 2020 – przewodnik dla przedsiębiorców, KPMG Tax M.Michna sp.k., 2015 r.

O wsparcie w ramach tych programów mogą występować przede wszystkim:

1. przedsiębiorstwa, zarówno mikro-firmy, jak i małe, średnie i duże przedsiębiorstwa,
2. jednostki naukowe, badawcze, konsorcja przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych,
3. instytucje otoczenia biznesu.

Kluczowe instytucje zaangażowane w wspieranie projektów na badania i rozwój to:

1. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
2. Ministerstwo Gospodarki, Departament Wdrażania Programów Operacyjnych,
3. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR),
4. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP).

Dofinansowanie na projekty na badania i rozwój można pozyskać w ramach dotacji w formie **refundacji wydatków**. Zdarzają się jednak konkursy, gdzie możliwe jest uzyskanie **zaliczki** na początkowym etapie realizacji projektu. Wymagane może być także wykazanie **wkładu własnego**, którego wysokość jest różna w zależności od wymogów formalnych w ogłaszanych konkursach.

Główne źródło współfinansowania projektów na badania i rozwój stanowi Program Operacyjny Inteligentny Rozwój. Celem głównym PO IR jest wzrost innowacyjności polskiej gospodarki. Cel ten zostanie osiągnięty przede wszystkim poprzez zwiększanie nakładów na B+R ponoszonych przez przedsiębiorstwa. Jego realizacja zakłada wsparcie finansowe ukierunkowane na 4 osie priorytetowe:

Oś 1: Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa:

- 1.1. Projekty B+R przedsiębiorstw,
- 1.2. Sektorowe programy B+R,
- 1.3. Prace B+R finansowane z udziałem funduszy kapitałowych,

Oś 2: Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I:

- 2.1. Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw,
- 2.2. Otwarte innowacje – wspieranie transferu technologii,
- 2.3. Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw,
- 2.4. Zwiększenie intensywności współpracy w ramach krajowego systemu innowacji,

Oś 3: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach:

- 3.1. Finansowanie innowacyjnej działalności MŚP z wykorzystaniem kapitału podwyższonego ryzyka,
- 3.2. Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R,
- 3.3. Wsparcie promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw,

Oś 4: Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego:

- 4.1. Badania naukowe i prace rozwojowe,
- 4.2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki,
- 4.3. Wsparcie powstawania międzynarodowych agend badawczych,
- 4.4. Zwiększenie potencjału kadrowego sektora B+R.

Jakie konkursy?

Zainteresowani pozyskaniem dofinansowania na projekty na badania i rozwój powinni na bieżąco śledzić aktualności pojawiające się na stronach PO IR. Uruchomiono już wiele konkursów na dofinansowania działań B+R. Niektóre z nich mają krótki czas naboru, inne przewidują więcej czasu na przygotowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie. Poniżej zaprezentowano wybrane przykłady ogłoszeń konkursowych, które pojawiły się w drugiej połowie 2015 roku.

POIR 1.1.

Projekty z działania 1.1. B+R przedsiębiorstw składają się z dwóch poddziałań:

1. PO IR Poddziałanie 1.1.1 Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa,
2. PO IR Poddziałanie 1.1.2 Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej.

Do każdego z poddziałań przewidziany jest odrębny konkurs. Nazwy poddziałań określają rodzaje przedsięwzięć, które mogą uzyskać dofinansowanie. Wspólnym elementem dla obu typów dotacji jest wymóg prowadzenia w ramach projektu prac rozwojowych. Wymagane jest, aby wypracowane rozwiązania były nowością co najmniej w skali polskiego rynku. Dodatkowo projekt musi wpisywać się w Krajową Inteligentną Specjalizację, których wykaz stanowi element dokumentacji konkursowej. Eksperymentalne prace rozwojowe mogą obejmować definiowanie, planowanie oraz dokumentowanie nowych rozwiązań, a także opracowanie prototypów, projektów pilotażowych, testowanie nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania. Wytworzone prototypy mogą służyć dalszemu udoskonalaniu lub celom komercyjnym, w przypadku gdy są produktem końcowym, ale ich produkcja jest zbyt kosztowna, aby służyły jedynie do demonstracji i testów. Co istotne, podstawowym wynikiem projektu muszą być innowacje produktowe. Element dodatkowy mogą natomiast stanowić rozwiązania będące innowacją marketingową lub organizacyjną.

Warunkiem koniecznym w obu typach dotacji jest zobowiązanie się przedsiębiorcy do wdrożenia wyników projektu w okresie trzech lat od daty jego zakończenia. Jest ono rozumiane jako:

- wprowadzenie wyników badań lub prac do własnej działalności

gospodarczej poprzez rozpoczęcie produkcji lub świadczenie usług na bazie uzyskanych wyników projektu,

- udzielenie licencji (na zasadach rynkowych) na korzystanie z przysługujących realizatorowi projektu praw własności przemysłowej w działalności gospodarczej prowadzonej przez innego przedsiębiorcę,
- sprzedaż (na zasadach rynkowych) praw do wyników tych badań lub prac w celu wprowadzenia ich do działalności gospodarczej innego przedsiębiorcy (z zastrzeżeniem, że za wdrożenie wyników badań przemysłowych lub prac rozwojowych nie uznaje się zbycia wyników tych badań lub prac w celu ich dalszej odsprzedaży).

Już na etapie wnioskowania o dotację na wypracowanie nowego rozwiązania przedsiębiorca musi dowieść opłacalności ekonomicznej całego przedsięwzięcia, przedstawiając szacunki wyników finansowych, na jakie firma liczy po jego wdrożeniu. Dość szczegółowo trzeba też uzasadnić istnienie zapotrzebowania rynkowego na rezultaty projektu.

Firmy mogą realizować projekty wykorzystujące prace badawczo-rozwojowe wyłącznie na własny użytek lub w celu szerszego rozpowszechnienia rozwiązań. Decydując się na drugą z tych opcji, mogą liczyć na wyższy poziom dofinansowania. W takim przypadku muszą wykazać w dokumentacji projektu, że w ciągu trzech lat od zakończenia projektu jego wyniki:

- zostaną zaprezentowane na co najmniej trzech konferencjach naukowych i technicznych, w tym co najmniej jednej o randze ogólnokrajowej lub
- zostaną opublikowane w co najmniej dwóch czasopismach naukowych lub technicznych zawartych w wykazie czasopism opracowanym przez MNiSW lub powszechnie dostępnych bazach danych zapewniających swobodny dostęp do uzyskanych wyników badań (surowych danych badawczych) lub
- zostaną w całości rozpowszechnione za pośrednictwem oprogramowania bezpłatnego lub oprogramowania z licencją otwartego dostępu.

POIR 1.1.1

Konkurs na Poddziałanie 1.1.1 Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa został uruchomiony już 04.05.2015 roku. O dofinansowanie mogą ubiegać się wyłącznie podmioty spełniające kryteria mikro, małego lub średniego przedsiębiorcy.

Minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych projektu dofinansowanego w ramach konkursu wynosi 2 mln złotych.

Maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu nie może przekroczyć dla przedsiębiorstwa na jeden projekt 20 mln euro – jeżeli projekt obejmuje głównie badania przemysłowe lub 15 mln euro – jeżeli projekt obejmuje

głównie prace rozwojowe. Całkowita wartość kosztów kwalifikowalnych projektu nie może przekroczyć 50 mln euro.

Ogólna pula środków przeznaczona na dofinansowanie projektów wynosi 1.600.000.000 złotych, w tym dla projektów zlokalizowanych w województwie mazowieckim – 140.000.000 złotych, a dla projektów zlokalizowanych w pozostałych województwach 1.460.000.000 złotych.

Operator konkursu: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Termin zakończenia naboru wniosków: 31.12.2015 roku.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ogłosiło także drugi konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Poddziałania 1.1.1 „Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa” w ramach I osi priorytetowej: „Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014 – 2020.

O dofinansowanie w ramach konkursu mogą ubiegać się wyłącznie duże przedsiębiorstwa.

Minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych projektu dofinansowanego w ramach tego konkursu wynosi 12 mln złotych. Całkowita wartość kosztów kwalifikowalnych projektu nie może przekroczyć 50 mln euro.

Termin naboru obejmuje okres od 14.10.2015 roku do 30.11.2015 roku.

POIR 2.3.1.

Poddziałanie 2.3.1 Proinnowacyjne usługi IOB dla MŚP

Celem działania jest rozwój działalności B+R+I poprzez zwiększenie dostępności specjalistycznych, wysokiej jakości, proinnowacyjnych usług powiązanych z krajowymi inteligentnymi specjalizacjami świadczonymi przez akredytowane Ośrodki Innowacji. Oferta Ośrodków Innowacji skierowana do przedsiębiorców obejmuje m. in. zaawansowane usługi o charakterze mentoringowym, doradczym, akceleracyjnym, finansowym, coachingowym, a także umożliwiające korzystanie z infrastruktury badawczo-rozwojowej oraz pomagające zarządzać procesem innowacyjnym w przedsiębiorstwie.

Jakie projekty będą dofinansowane w ramach działania – wspierane będą zgłoszone przez przedsiębiorcę proinnowacyjne usługi doradcze, które będą stymulować proces wdrażania wybranej przez niego innowacji. Wcześniej przedsiębiorca musi nawiązać współpracę z akredytowanym Ośrodkiem Innowacji i złożyć wniosek do PARP o dofinansowanie takiej usługi.

Kwota dofinansowania – kwota dofinansowania nie może być niższa niż 35.000 złotych i nie wyższa niż 294.000 złotych. Poziom dofinansowania: do 70%.

Z działania mogą skorzystać – mikro, mali i średni przedsiębiorcy.

Ogłoszenie konkursu: 15 grudnia 2015 roku. Rozpoczęcie naboru wniosków: 18 stycznia 2016 roku. Zakończenie naboru wniosków: 18 marca 2016 roku.

2.3 Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw Poddziałanie 2.3.2 Bony na innowacje dla MŚP

Celem działania jest pobudzenie współpracy nauki z przedsiębiorcami poprzez finansowanie usług świadczonych przez jednostki naukowe. Planuje się, że wspartych zostanie około 2300 przedsiębiorców w zakresie opracowania wyrobu, usługi, projektu wzorniczego.

Jakie projekty będą dofinansowane w ramach działania – związane z zakupem usługi polegającej na opracowaniu: nowego lub znacząco ulepszonego wyrobu, nowej lub znacząco ulepszonej technologii produkcji, nowego projektu wzorniczego, nowej lub znacząco ulepszonej usługi. Wykonawcą usługi może być wyłącznie polska jednostka naukowa z oceną parametryczną A+,A lub B.⁷

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości jako Instytucja Wdrażająca jest odpowiedzialna za ten konkurs.

Kwota dofinansowania – poziom dofinansowania: do 70% dla średnich przedsiębiorców oraz do 80% dla mikro i małych przedsiębiorców. Wartość wydatków kwalifikowanych w ramach projektu – minimalna kwota wydatków kwalifikowanych na jeden projekt to 60.000 złotych, zaś maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych na jeden projekt to 400.000 złotych.

Z działania mogą skorzystać – mikro, mali i średni przedsiębiorcy.

Rozpoczęcie naboru wniosków: 31 sierpnia 2015 roku. Zakończenie naboru wniosków: 30 grudnia 2015 roku.

Działanie 3.2 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R Poddziałanie 3.2.1 Badania na rynek

Dofinansowanie przeznaczone jest na realizację projektów dotyczących wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych przeprowadzonych przez wnioskodawcę samodzielnie lub na jego zlecenie, prowadzących do wprowadzenia na rynek nowych bądź znacząco ulepszonych produktów (wytworów lub usług). Celem działania jest podniesienie innowacyjności i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez zapewnienie środków na realizację wdrożeń projektów badawczych.

Jakie projekty będą dofinansowane w ramach działania – inwestycyjne, polegające na wdrożeniu wyników prac B+R, których efektem musi być wprowadzenie na rynek nowych bądź znacząco ulepszonych produktów lub

⁷ Ocenę jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej co cztery lata przeprowadza Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) złożony z wybitnych naukowców. Najlepszym jednostkom naukowym przyznawana jest kategoria „A+” lub „A”, dobre otrzymują kategorię „B”, najsłabsze kategorię „C”.

usług. Przedmiotem projektu mogą być też eksperymentalne prace rozwojowe oraz doradztwo.

Kwota dofinansowania: część badawcza maksymalnie – 450 tys. złotych, część doradcza maksymalnie – 500 tys. złotych, część badawcza, doradcza i inwestycyjna łącznie - dofinansowanie maksymalnie – 20 mln złotych. Maksymalna wielkość kosztów kwalifikowanych projektu: 50 mln euro. Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu to 10 mln złotych. Maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych na eksperymentalne prace rozwojowe: 1 mln złotych. Maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych na doradztwo: 1 mln złotych.

Poziom dofinansowania: część badawcza – maksymalnie 45% dla małego przedsiębiorcy oraz 35% dla średniego przedsiębiorcy, część doradcza – maksymalnie 50%, część inwestycyjna – zgodnie z mapą pomocy regionalnej 2014 – 2020.⁸

Z działania mogą skorzystać – mikro, mali i średni przedsiębiorcy.

Objawienie konkursu – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości: 31 lipca 2015 roku. Rozpoczęcie naboru wniosków: 31 sierpnia 2015 roku. Zakończenie naboru wniosków: przedłużony do 28 października 2015 roku.

POPW 1.3.1

Konkurs Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014 – 2020 1.3 Ponadregionalne powiązania kooperacyjne, Poddziałania 1.3.1 Wdrażanie innowacji przez MŚP

Kto może składać wnioski: mikro, mali i średni przedsiębiorcy zatrudniający co najmniej 5 pracowników w ostatnim roku obrotowym trwającym przynajmniej 12 miesięcy oraz osiągający przychody ze sprzedaży nie mniejsze niż 600 tys. złotych przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym składany jest wniosek o dofinansowanie, a także należący od co najmniej 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie do ponadregionalnego powiązania kooperacyjnego, które spełnia następujące warunki:

1. do powiązania należy minimum 5 przedsiębiorców,
2. przedsiębiorcy należący do powiązania działają w pokrewnych sektorach, tj. prowadząc działalność gospodarczą, współpracują ze sobą w procesie tworzenia produktów (wyrobów lub usług) o komplementarnym charakterze,
3. działalność powiązania koordynowana jest przez podmiot zarządzający powiązaniem, który posiada siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej

⁸ Mapa pomocy regionalnej określa regiony państwa członkowskiego, które kwalifikują się do krajowej regionalnej pomocy inwestycyjnej na mocy unijnych zasad pomocy państwa oraz maksymalne poziomy pomocy dla przedsiębiorstw w kwalifikujących się regionach; <http://www.parp.gov.pl/mapa-pomocy-regionalnej-na-lata-2014-2020-dla-polski>.

Polskiej,

4. w skład ponadregionalnego powiązania kooperacyjnego wchodzi członkowie z co najmniej 2 województw, w tym przynajmniej jednego z terenu Polski wschodniej; na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie ponadregionalne powiązanie kooperacyjne funkcjonuje od co najmniej 12 miesięcy.

Na co można otrzymać dofinansowanie: projekty realizowane na terytorium makroregionu Polski wschodniej dotyczące inwestycji początkowej i prowadzące do stworzenia innowacyjnych (przynajmniej na poziomie kraju) produktów poprzez wdrożenie (własnych lub nabytych) wyników prac B+R (badawczo-rozwojowych), na co składają się takie działania, jak: analiza rynku i przygotowanie niezbędnej dokumentacji wdrożeniowej, objęcie ochroną patentową, zakup, montaż i uruchomienie maszyn, linii produkcyjnych lub technologicznych.

Maksymalna kwota dofinansowania udzielona w ramach poddziałania 1.3.1 POPW jednemu wnioskodawcy na realizację jednego projektu wynosi 7 mln złotych. Minimalna łączna wartość kosztów kwalifikowalnych projektu mogącego podlegać dofinansowaniu w ramach konkursu wynosi 1 mln złotych. Maksymalna łączna wartość kosztów kwalifikowalnych projektu nie może przekroczyć równowartości 50 mln euro. Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w konkursie wynosi 80 mln złotych.

Instytucja odpowiedzialna za konkurs to Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.

Uruchomienie naboru: 31 sierpnia 2015 roku. Zakończenie naboru wniosków: 30 października 2015 roku.

VI. Projekty na rozwój przedsiębiorczości

Barbara Pędzich – Ciach

Nowy budżet przeznaczony na lata 2014 – 2020 jest znacznie większy od poprzedniego okresu programowego i wynosi aż 140 mld euro przeznaczonych na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

Polska jako główny cel stawia wzrost konkurencyjności gospodarki, a nowa perspektywa programowa jest dużą szansą na osiągnięcie tego założenia. W Polsce bardzo mało inwestuje się w innowację, ponieważ przedsiębiorstwa mają bardzo słabą bazę badawczo-rozwojową. W obecnych programach unijnych znacznie więcej środków niż do tej pory zostało przeznaczonych na badania, rozwój, naukę i innowację, wszystkie te działania zmierzają w kierunku budowania i powiązania między nauką a biznesem. Ponadto pojawiają się inne główne cele zakładane w nowej perspektywie programowej na lata 2014 – 2020, które stawiają za zadanie walkę z bezrobociem i ubóstwem oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Nastąpił wzrost wydatków na innowacyjność gospodarki oraz na cele związane z gospodarką niskoemisyjną.

Działania będą dwufunduszowe Regionalne Programy Operacyjne, tj. współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (wsparcie typowo inwestycyjne) i Europejskiego Funduszu Społecznego (inwestycje miękkie np. szkolenia, środki na własną firmę). Środki z obu funduszy: EFRR i EFS będą się wzajemnie uzupełniać i pozwolą na bardziej kompleksowe działania. Fundusze są bardziej skoncentrowane tematycznie (inwestycje w dziedziny ważne z punktu widzenia rozwoju kraju i regionu).

A. Tematyka i kierunki wsparcia przedsiębiorstw

Nowa Perspektywa UE 2014 – 2020 stawia na intensywny rozwój działalności B+R+I (badawczo-rozwojowej i innowacyjnej). Jednak nie wszystkie branże i sektory mogą liczyć na równą pomoc z funduszy UE. Preferowane są branże wpisujące się w tzw. Krajową Inteligentną Specjalizację. Dla Polski są wśród nich obszary związane ze zdrowiem, biogospodarką, ekoenergetyką, gospodarką odpadami i innowacyjnymi technologiami. Ważna jest rola współpracy biznesu z nauką, więcej jest instrumentów zwrotnych, większą wagę przykładana się do ochrony własności przemysłowej (patenty).

„Strategia Europa 2020” w ramach tzw. „Unii Innowacji” zakłada m. in. rozwijanie doskonałości i inteligentnej specjalizacji, zacieśnianie współpracy między uczelniami, społecznością badawczą i biznesem, a także odpowiednie dostosowanie krajowych procedur finansowania tak, aby zapewnić rozpowszechnianie się technologii na całe terytorium UE.

„Dynamiczna Polska 2020” wraz z program wykonawczym, którego załącznikiem

jest Krajowa Inteligentna Specjalizacja (KIS) określa obszary, na których powinno się koncentrować wsparcie z funduszy UE na lata 2014 – 2020. Z kolei dla województw wyznaczane są one przede wszystkim w ramach Regionalnych Strategii Innowacji (RIS), w których najczęściej wskazywanymi w regionach obszarami inteligentnej specjalizacji są: produkcja żywności i przetwórstwo spożywcze, w drugiej kolejności zdrowie, medycyna i rehabilitacja, a w trzeciej technologie informacyjno-komunikacyjne.

Preferowane i finansowane w ramach nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020 kierunki rozwoju przedsiębiorstw:

a. projekty na badania i rozwój – najważniejsze przedsięwzięcia w nowej perspektywie to projekty badawczo-rozwojowe (tj. badania przemysłowe lub prace rozwojowe, w wyniku których powstaje np. prototyp nowego produktu lub procesu/usługi, który jest gotowy do wdrożenia w działalności gospodarczej), projekty innowacyjne, wdrażające wyniki prac badawczo-rozwojowych, budowa lub rozbudowa centrów badawczo-rozwojowych oraz inwestycje środowiskowe związane z ekoinnowacjami. Wszystkie one mają swoje odniesienie w programach ogólnokrajowych, np. POIR, POIS, POPW jak i we wszystkich regionalnych programach operacyjnych,

b. patenty – większy nacisk kładziony jest na konkurencyjność polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej, należy się także spodziewać wzrostu znaczenia ochrony własności przemysłowej, szczególnie w trybach EuroPCT i PCT pozwalających na uzyskanie ochrony patentowej również poza granicami kraju,

c. internacjonalizacja i wsparcie eksportu przedsiębiorstw – to jeden z ważnych elementów nowego budżetu na lata 2014 – 2020. Wzrost znaczenia polskiego sektora B+R+I to także coraz większa widoczność polskich firm na rynkach zagranicznych. Wokół innowacyjnych produktów i usług coraz częściej budowane są międzynarodowe sieci współpracy podmiotów innowacyjnych. Przygotowanie do wejścia na rynki międzynarodowe, opracowanie planów i strategii, kampanie promocyjne to tylko część działań, na jakie firmy będą mogły otrzymać wsparcie w ramach programów operacyjnych,

d. rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK) przez przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO). Na poziomie programów ogólnokrajowych wspierany będzie rozwój e-usług publicznych oraz wzrost kompetencji cyfrowych określonych grup społecznych.

B. Programy Operacyjne, z których mogą skorzystać przedsiębiorcy

Przedsiębiorcy w nowej perspektywie finansowej będą mogli pozyskać środki w ramach nowych Programów Operacyjnych na dwa typy operacji:

- I inwestycje rozwijające ich potencjał, np. badanie i rozwój oraz
- II operacje polegające na świadczeniu usług ostatecznym beneficjentom

zgodnie z zakresem PKD przedsiębiorcy, np. edukacja, pomoc społeczna.

W ramach pierwszego typu operacji przedsiębiorcy mogą skorzystać z Programów:

I. Inteligentny Rozwój (<http://www.poir.gov.pl/>) – program ukierunkowany na pobudzenie innowacyjności gospodarki, np. poprzez wzmocnienie współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w celu komercjalizacji wyników prac badawczych oraz zwiększenia nakładów na badania i rozwój w przedsiębiorstwach.

Typy działań: projekty B+R przedsiębiorstw, badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa, prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej oraz sektorowe programy B+R, duże przedsięwzięcia B+R istotne dla rozwoju poszczególnych branż/sektorów gospodarki. Instytucje ogłaszające konkursy: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (<http://www.ncbr.gov.pl/>), Ministerstwo Gospodarki (<http://www.mg.gov.pl/>), Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (<http://www.parp.gov.pl/>), Bank Gospodarstwa Krajowego (<http://www.bgk.pl/>), Ośrodek Przetwarzania Informacji (<http://www.opi.org.pl>).

II. Program Dla Polski Wschodniej (<http://www.polskawschodnia.gov.pl/>) – pomoc będzie przeznaczona na wdrażanie innowacji (przeprowadzanie prac B+R lub stworzenia/rozwoju istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego) oraz wsparcie na tworzenie nowych firm w województwach ściany wschodniej. Podmiot wdrażający: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości PARP (<http://www.parp.gov.pl/>).

III. Programy Regionalne w każdym województwie (www.funduszeuropejskie.gov.pl i zakładka „Serwisy programów”) – działalność badawczo rozwojowa – budowanie potencjału jednostek badawczo naukowych oraz przedsiębiorstw, wsparcie finansowe na regionalne inteligentne specjalizacje (siły napędowe gospodarki danego regionu), badania wykorzystywane przez przedsiębiorców, jak również wsparcie innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach, m. in. na rzecz wejścia na nowe rynki zagraniczne.

IV. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – program krajowy, w ramach którego w działaniu Leader w Lokalnych Grupach Działania mali i średni przedsiębiorcy będą mogli otrzymać wsparcie na rozwój działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, a także przedsiębiorcy działający w branży przetwórstwa produktów rolnych będą mogli starać się o wsparcie finansowe. Instytucją ogłaszającą konkurs będzie Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (<http://www.arimr.gov.pl/>) oraz Lokalne Grupy Działania według siedziby firmy przedsiębiorcy.

Drugi typ operacji umożliwia przedsiębiorcom w zależności od zakresu swojej działalności ubiegać się o środki na dostarczanie usług z obszaru

aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacji. Dotyczy to programów krajowych, np. Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (województwie). W każdym województwie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych są osie priorytetowe, w ramach których będą ogłaszane konkursy, m. in. dla przedsiębiorstw, na:

a. aktywizację społeczno-zawodową (w tym diagnozę potrzeb indywidualnych m. in. osób wykluczonych i narażonych na wykluczenie, bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, uczniów i realizację kursów, szkoleń kompetencyjnych i kwalifikacyjnych oraz zawodowych, w tym subsydiowanie zatrudnienia, np., staże, wsparcie eksperckie: np. doradców zawodowych, psychologów),

b. edukację ogólną (kompetencje kluczowe) i zawodową dzieci i młodzieży, a także dorosłych, w tym tworzenie przedszkoli i żłobków.

I. Polska Cyfrowa (<http://www.polskacyfrowa.gov.pl/>) – przedsiębiorcy telekomunikacyjni mogą ubiegać się o środki na budowę, rozbudowę lub przebudowę sieci dostępowych do szybkiego Internetu, a także projekty e-administracji we współpracy z samorządami i administracją rządów.

II. Wiedza Edukacja Rozwój (<http://www.power.gov.pl/>) – program stwarza możliwość podwyższenia możliwości kadr małych i średnich przedsiębiorstw, wsparcie na zakładanie własnej firmy, programy outplacementowe, wyższą jakość usług instytucji otoczenia biznesu.

III. Infrastruktura I Środowisko (<http://www.pois.gov.pl/>) – wsparcie udzielane przedsiębiorcom w ramach tego programu będzie przeznaczony na gospodarkę odpadami, gospodarkę wodną, efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii.

Obok programów pomocy horyzontalnej i regionalnej przedsiębiorcy będą też mogli ubiegać się o inne formy wsparcia, m. in. w ramach Horyzontu 2020. Jest to program ramowy UE ukierunkowany na prowadzenie nowatorskich badań i innowacyjnych rozwiązań w ramach trzech obszarów priorytetowych: doskonała baza naukowa, wiodąca pozycja w przemyśle i wyzwania społeczne. W większości przypadków wymagane jest, żeby dofinansowane projekty realizowane były przez podmioty z co najmniej trzech różnych państw, w przypadku jednak nowego programu pt. Instrument SME zastosowano szereg uproszczeń dla małych i średnich firm.

C. Forma i zakres wsparcia

Nowa perspektywa finansowa UE 2014 – 2020 to także znaczne wzmocnienie roli instrumentów zwrotnych w stosunku do pomocy w formie dotacji. W ramach projektów o charakterze wdrożeniowym finansowanie bezzwrotne ma zostać w znacznej mierze ograniczone do innowacji przełomowych (radykałnych) i społecznych. Wzrośnie natomiast znaczenie instrumentów zwrotnych oraz funduszy kapitałowych typu PE/VC. Instrumenty zwrotne definiuje się jako

środki, w których dystrybucji uczestniczą różnego typu pośrednicy finansowi. Mogą one mieć charakter pożyczek, kapitału, gwarancji. W przeciwieństwie zatem do systemu bezzwrotnych dotacji, w przypadku mechanizmów zwrotnych o środki z pomocy unijnej aplikują nie przedsiębiorcy, a pośrednicy finansowi, którzy następnie dystrybuują fundusze do przedsiębiorstw z sektora MSP w formie pożyczki (w tym także m. in. mikro-kredytu), poręczeń lub re-poręczeń oraz wejścia kapitałowego. Zatem mechanizm funduszy zwrotnych opiera się na zaangażowaniu czterech grup podmiotów, a mianowicie instytucji zarządzających programem, menedżerów programów (np. banki), pośredników finansowych (podmioty udzielające wsparcia bezpośrednio MSP) oraz ostatecznych beneficjentów, czyli przedsiębiorstw.

Oprócz wyżej wymienionych programów krajowych i regionalnych, w ramach których przedsiębiorcy będą mogli korzystać z m. in. instrumentów zwrotnych udzielanych przez pośredników, jest Inicjatywa Jeremie o zasięgu europejskim, w Polsce realizowana na poziomie regionalnym w województwach: pomorskim, zachodniopomorskim, łódzkim, dolnośląskim, mazowieckim, wielkopolskim.

Inicjatywa JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to-MediumEnterprises) to przedsięwzięcie Komisji Europejskiej przygotowane we współpracy z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym. Celem tej inicjatywy jest wsparcie przedsiębiorstw z sektora MSP i ograniczenie problemu luki finansowej poprzez zastosowanie pozadotacyjnych narzędzi finansowych. (<http://www.jeremie.com.pl/>).

VII. Realizacja i rozliczanie projektów, w tym projektów partnerskich

Szymon Medalion

Otrzymanie wsparcia w ramach Funduszy Europejskich to wiele korzyści, ale również liczne obowiązki związane z prawidłową realizacją i rozliczeniem projektów. Podstawowym obowiązkiem każdego beneficjenta jest realizacja projektu zgodnie ze złożonym wnioskiem oraz przestrzeganie terminów i prawidłowego rozliczenia budżetu. Etap realizacji i rozliczania projektów jest najważniejszym etapem z życia projektu, a błędy w jego realizacji mogą skutkować utratą części lub nawet całości wsparcia. Należy więc dobrze się do niego przygotować.

Od czego zacząć - podpisanie umowy

Jeżeli w wyniku oceny nasz projekt znalazł się na liście rankingowej projektów przeznaczonych do dofinansowania, zostanie z nami podpisana umowa o dofinansowanie. Jest to pierwszy etap w realizacji projektu. Umowa określa zasady, na podstawie których zostało przyznane wsparcie oraz podstawowe obowiązki związane z realizacją i rozliczeniem projektu. Okres przed podpisaniem umowy to czas na skompletowanie wszystkich wymaganych załączników, takich jak np.: aktualny wpis do ewidencji działalności gospodarczej lub Krajowego Rejestru Sądowego, zaświadczenia o niezaleganiu w opłatach podatków i składek ZUS, zaświadczenie o niekaralności i inne specyficzne dla danego projektu dokumenty.

Przedmiotem umowy o dofinansowanie jest realizacja projektu zgodnego z wnioskiem o dofinansowanie, który stanie się załącznikiem do umowy. Zawiera ona opis wszystkich zobowiązań, uprawnień oraz harmonogram realizacji projektu i jego budżet. Wszystkie ewentualne zmiany w realizacji projektu lub w umowie będą wymagały zatwierdzenia przez instytucję udzielającą wsparcia.

Zarządzanie projektem

Rozpoczęcie realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej wymaga odpowiedniego zarządzania. Zarządzanie projektem to umiejętne użycie dostępnych technik w celu osiągnięcia zakładanych rezultatów. Odbyna się to zgodnie z ustalonym standardem, w ramach budżetu oraz zgodnie z przyjętym harmonogramem. Każdy projekt realizowany jest zgodnie z kluczowymi politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej i dąży do realizacji celów głównych. Stąd też na etapie pisania wniosku dokumentowaliśmy zakładane rezultaty i wskaźniki, jakie zamierzamy osiągnąć. Odpowiednie zarządzanie więc to takie zarządzanie, które pozwala osiągnąć te rezultaty, eliminując zbędne ryzyko. Podstawowe obszary zarządzania obejmują zasoby, procesy i procedury. Zasoby to, między innymi, ludzie, których możemy zaangażować do realizacji

projektu, czas, jakim dysponujemy, środki finansowe ujęte w budżecie itp. Procesy to m. in. postęp prac i ich jakość, komunikacja w zespole, monitoring i ewaluacja. Wszystko to odbywać się musi w oparciu o procedury wynikające z umowy projektowej, wytycznych UE, przepisów krajowych.

Kompetentne zarządzanie jest niezbędne w każdej firmie, instytucji czy organizacji, bez względu na jej wielkość i stopień rozwoju. Zarządzanie rozumiane jest jako administrowanie, czyli wprowadzenie struktur organizacyjnych ułatwiających realizację celów.

Osoba zarządzająca projektem unijnym często nazywana jest koordynatorem/koordynatorką, gdyż jej podstawowym zadaniem jest właśnie koordynacja wszystkich procesów w oparciu o procedury i z wykorzystaniem zasobów. Koordynator/ka projektu przystępując do jego realizacji, powinien/powinna w pierwszej kolejności szczegółowo zapoznać się z treścią wniosku projektowego, nawet jeśli jest jego współtwórcą/współtwórczynią. Po długim okresie oczekiwania na wyniki konkursu naturalnie nie pamięta się o wszystkich zapisach i pomysłach, które znalazły się we wniosku. Bardzo ważne jest również pilnowanie terminowości w realizacji poszczególnych następujących po sobie etapów. Projekt stanowi z reguły układankę kolejno po sobie zaplanowanych działań. Opóźnienie na dowolnym etapie może skutkować poważnymi konsekwencjami, a nawet zagrozić realizacji całego projektu. Dlatego tak ważne jest umiejętne zarządzanie. Koordynator/ka musi brać pod uwagę nie tylko czas niezbędny do realizacji zadań, ale także procedury i sposób finansowania działań. Jest to element związany z zarządzaniem finansami, który uwzględniać musi m. in. planowanie wydatków wraz z symulacjami na najbliższe miesiące, czuwanie nad dostępnością gotówki w odpowiednim czasie na koncie projektowym oraz monitorowanie bieżących wydatków pod względem kwalifikowalności.

Kwalifikowalność wydatków

Budżet projektu konstruujemy już na etapie tworzenia wniosku, analizując szczegółowo, na co zamierzamy przeznaczyć unijne wsparcie. W trakcie realizacji projektu, jest on więc ograniczonym katalogiem kosztów/wydatków, jakie możemy ponieść. Poszczególne programy i rodzaje dotacji mają również przypisany katalog tzw. kosztów kwalifikowanych, czyli takich, które mogą być poniesione ze środków Funduszy Europejskich. Wszystkie koszty spoza tego katalogu są kosztami niekwalifikowanymi, czyli takimi, które musimy ponieść z własnych środków i nie podlegają one refundacji czy dofinansowaniu. Na etapie oceny wniosku weryfikuje się również, czy dany wydatek uwzględniony w budżecie jest zgodny z Programem Operacyjnym, w ramach którego realizowany jest projekt, czy jest on niezbędny do realizacji projektu oraz czy jest on efektywny. Natomiast w trakcie realizacji projektu wszystkie wydatki są poddawane ponownej rewizji. Aby wydatek został uznany za kwalifikowany, musi

zostać rzeczywiście poniesiony, odpowiednio udokumentowany, uwzględniony w budżecie, zasadny i efektywny oraz, przede wszystkim, poniesiony zgodnie zobowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego i krajowego. Szczegółowe informacje na temat kwalifikowalności wydatków zawierają Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014 – 2020.

Okres, w którym możemy ponosić wydatki uznane za kwalifikowane, to tzw. okres kwalifikowalności. Jest on zawsze wskazany szczegółowo w umowie o dofinansowanie. Nie może jednak wykraczać poza ramy czasowe okresu programowania, czyli nie może nastąpić wcześniej niż 1 stycznia 2014 roku oraz nie później niż 30 czerwca 2023 roku. Niemożliwe jest również zakwalifikowanie wydatków dotyczących projektów fizycznie zakończonych lub w pełni zrealizowanych przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie płatności zostały przez beneficjenta dokonane. Okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie (z uwzględnieniem ram czasowych okresu programowania), jeżeli jest to uwzględnione w regulaminie konkursu.

Należy również pamiętać, że realizując projekt dofinansowany ze środków unijnych, korzystamy z pieniędzy publicznych. Wiązą się z tym pewne konsekwencje związane m. in. z wyborem dostawców towarów i usług. Realizując projekt, zobowiązujemy się więc ponosić wszystkie wydatki z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji, efektywności, jawności i przejrzystości, a także dołożyć wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów. W praktyce oznacza to, że podmioty, które ustawowo zobowiązane są do stosowania prawa zamówień publicznych, dokonują wyboru zgodnie z tymi przepisami. Pozostałe podmioty również będą musiały wprowadzić pewne zmiany w sposobie dokonywania zakupów. Zasady dokonywania zakupów obowiązujące beneficjentów niezobowiązanych ustawowo do stosowania prawa zamówień publicznych są szczegółowo przedstawione w wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków dla poszczególnego programu. Zasada uczciwej konkurencji nakłada na beneficjenta obowiązek przygotowania i przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców, a także zgodnie z warunkami i procedurami określonymi w Wytycznych⁹ dla danego programu.

Sprawozdawczość, rozliczenie i dokumentacja

Sprawna realizacja projektu to również regularne informowanie o czynionych postępkach instytucji, która udzieliła wsparcia. Sprawozdania przygotowuje się

⁹ Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014 – 2020.

na specjalnych formularzach za pomocą elektronicznych aplikacji internetowych będących częścią Centralnego Systemu Teleinformatycznego. Najczęściej odbywa się to raz na kwartał, jednak każdorazowo jest to szczegółowo określone w umowie o dofinansowanie. Rozliczenia i sprawozdawczość w projekcie odbywają się za pomocą wniosków o płatność składanych za pomocą Centralnego systemu teleinformatycznego (<https://sl2014.gov.pl>). We wniosku o płatność beneficjent wskazuje:

- postęp finansowy z realizacji projektu,
- postęp rzeczowy z realizacji projektu.

W sprawozdaniu poza informacją o podejmowanych działaniach i uzyskiwanych efektach podaje się również informacje na temat ponoszonych wydatków. Sprawozdania są najczęściej integralną częścią wniosku o płatność, który jest podstawą do wypłaty przyznanej dotacji w formie zaliczki, refundacji częściowej lub całkowitej. Wszystko to odbywa się w odniesieniu do założeń wynikających z wniosku o dotację. Sprawozdanie takie zawiera również plan działań na kolejny okres do złożenia sprawozdania.

Dotacja, którą otrzymaliśmy na realizację projektu, może być wypłacana jednorazowo lub w częściach, tzw. transzach. Można ją otrzymać w postaci zaliczki (przed poniesieniem wydatków) lub w postaci refundacji już poniesionych kosztów. W mechanizmie refundacji najpierw musimy ponieść koszty ze swoich środków, a następnie na podstawie złożonego wniosku o płatność wypłacane zostają nam środki zgodnie z umową o dofinansowanie. W przypadku systemu zaliczkowego, beneficjent występuje o pierwszą zaliczkę zaraz po podpisaniu umowy o dofinansowanie, a następnie po wykorzystaniu tych środków przedstawia ich rozliczenie instytucji obsługującej projekt. Szczegółowe zasady korzystania z zaliczek mogą się różnić w zależności od programu i rodzaju realizowanego projektu. Określa je każdorazowo umowa o dofinansowanie.

Składane przez nas sprawozdania podlegają weryfikacji pod względem zgodności z założeniami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz poprawności ponoszonych wydatków. Możemy zostać również wezwani do uzupełnienia ewentualnych błędów lub niejasności zawartych w sprawozdaniu. Jeżeli okaże się, że realizujemy projekt niezgodnie z założeniami, o których pisaliśmy we wniosku lub też nie osiągamy zamierzonych celów, może to skutkować cofnięciem dotacji. Zwrot całości lub części dotacji może nam również grozić, jeżeli nie dochowamy obowiązujących procedur związanych, na przykład, z wyborem dostawców lub usługodawców. Okresowe sprawozdania są więc elementem zarządzania ryzykiem przy wydatkowaniu publicznych pieniędzy.

Ważnym elementem realizacji projektu jest również odpowiednie dokumentowanie wszystkich działań. Niezbędne są wszelkie dokumenty potwierdzające nabycie i instalację środków trwałych, budowę obiektów czy

skorzystanie z usług przewidzianych w projekcie. Składając wniosek o płatność, należy również przedstawić nie tylko wszystkie faktury i potwierdzenia przelewów, ale również protokoły przekazania towarów, odbioru zleconych prac czy wykonania usług. Odbywa się to zwykle w formie przesłania zestawienia wyżej wymienionych dokumentów. Jeżeli w ramach projektu zatrudnieni zostali pracownicy, musimy posiadać pełną dokumentację potwierdzającą obiektywny, niedyskryminujący proces rekrutacji, umowy oraz potwierdzenie wywiązania się ze zobowiązań wobec zatrudnionych, ZUS i Skarbu Państwa.

Każdy dokument księgowy należy trwale oznaczyć, przypisując go jednoznacznie do konkretnego projektu (np. pieczętką, nadrukiem). Stosuje się to, aby zapobiec próbom wykorzystania tego samego dokumentu do uzyskania zwrotów kosztów w więcej niż jednym projekcie. W celu zachowania przejrzystości należy prowadzić tzw. odrębną ewidencję księgową, a wszystkie płatności w projekcie muszą się odbywać za pośrednictwem osobnego konta bankowego wskazanego w umowie dotacji.

Monitoring i ewaluacja

Aby sprawnie zarządzać ryzykiem w naszych projektach oraz czuwać nad ich prawidłową realizacją, niezbędne jest prowadzenie monitoringu i ewaluacji, czyli bieżącej weryfikacji i oceny postępu realizacji projektu i jego efektów. Jest to jeden z podstawowych obowiązków beneficjenta i instytucji udzielających wsparcia. Obserwacja postępów pozwala na bieżąco ocenić zgodność z zakładanym planem oraz eliminować ewentualne błędy i uchybienia.

Monitoring jest to proces ciągłego i systematycznego zbierania oraz analizowania ilościowych i jakościowych informacji zwrotnych, które pozwalają na opisanie stanu realizacji projektu. W projektach unijnych taka bieżąca obserwacja postępu finansowo-rzeczowego pozwala ocenić, czy przedsięwzięcie jest realizowane zgodnie z założeniami naszego wniosku. Dzięki temu możliwe jest wczesne wykrywanie ewentualnych błędów oraz szybka ich naprawa. Pozwala to uniknąć sytuacji, które w poważny sposób mogłyby zagrozić realizacji projektu i w konsekwencji prowadzić do utraty bądź zwrotu dofinansowania. Rzetelnie prowadzone działania monitorujące są więc niezbędnym elementem realizacji każdego projektu. Prowadzenie monitoringu jest działaniem obligatoryjnym dla wszystkich beneficjentów i swoim zakresem obejmuje zarówno monitoring rzeczowy, jak i finansowy. Monitoring rzeczowy polega na bieżącej weryfikacji realizacji prac projektowych, to znaczy polega na sprawdzaniu, czy wszystkie czynności wykonywane są poprawnie pod względem merytorycznym oraz zgodne z przyjętym harmonogramem czasowym. Monitoring finansowy polega z kolei na bieżącej obserwacji realizacji budżetu i weryfikowaniu, czy środki w projekcie wydatkowane są zgodnie z przeznaczeniem i zachowaniem wszystkich niezbędnych procedur.

Działania monitorujące z jednej strony prowadzi się na potrzeby wypełnienia obowiązku sprawozdawczości z realizacji projektu, z drugiej strony gromadzone w procesie dane stanowią materiał do wewnętrznej i zewnętrznej kontroli projektu oraz jego ewaluacji. Dzięki temu monitoring przyczynia się do zapewnienia odpowiedniej jakości przedsięwzięcia. Wszystkie te wyżej opisane działania wchodzą w zakres monitoringu wewnętrznego, czyli takiego, który prowadzi bezpośrednio beneficjent. Na poziomie instytucji udzielającej wsparcia prowadzony jest monitoring zewnętrzny, za pomocą którego badana jest prawidłowość wdrażania przedsięwzięcia na podstawie składanych przez beneficjentów raportów. Podmioty te mogą także odbywać wizyty monitorujące w miejscu realizacji projektu.

Każdy z projektów realizowanych z Funduszy Europejskich poddawany jest kontroli przez instytucję udzielającą wsparcia. Kontrola ma na celu zweryfikowanie, czy nasz projekt jest realizowany zgodnie z założeniami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie. Kontrola projektu może odbywać się zarówno w miejscu/miejscach realizacji projektu, jak również na podstawie dokumentów. Kontrole prowadzone w miejscu realizacji projektu prowadzone są doraźnie lub w sposób zaplanowany w Rocznych Planach Kontroli. Doraźne kontrole następują z reguły w przypadku wystąpienia wątpliwości w zakresie prawidłowej realizacji projektu. Wśród najczęściej występujących wątpliwości wyróżnić możemy m. in.: znaczące opóźnienia w realizacji prac projektowych, podejrzenia występowania powiązań osobowych lub kapitałowych, wątpliwości co do prawidłowości prowadzonych procedur udzielania zamówień oraz przedstawianie do rozliczenia dowodów księgowych budzących wątpliwości w zakresie wiarygodności.

Kontrola projektu w miejscu jego realizacji odbywa się w kilku etapach. Pierwszym z nich jest zaplanowanie czynności kontrolnych i skompletowanie dokumentów i informacji na temat projektu. Następnie informuje się beneficjenta o planowanej kontroli i przeprowadza się ją w siedzibie beneficjenta lub w miejscu realizacji projektu. Zespół kontrolujący sporządza protokół pokontrolny zawierający ewentualne zastrzeżenia i uwagi. Beneficjent natomiast zobowiązany jest do pisemnego poinformowania instytucji, w której złożył projekt, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz o realizacji zaleceń pokontrolnych (lub o przyczynach niepodjęcia działań nałożonych na niego w ramach zaleceń).

Zasady promocji i oznakowania

Realizacja projektu finansowanego ze środków Unii Europejskiej wiąże się także z obowiązkiem informowania obywateli Unii o sposobie wydatkowania budżetu wspólnoty. Informacja, że dany projekt oraz jego efekty finansowane są ze środków UE, powinna docierać do odbiorców rezultatów projektu, osób i podmiotów uczestniczących w projekcie oraz do szerokiego grona opinii publicznej. Każdy obywatel ma prawo wiedzieć, że te konkretne działania lub

te konkretne produkty czy inwestycje współfinansowane zostały w ramach Funduszy Europejskich.

Podstawowymi elementami oznaczania projektów jest logotyp Funduszy Europejskich (wraz z nazwą programu) oraz znak Unii Europejskiej (wraz z nazwą funduszu). Jeżeli otrzymaliśmy dotację na realizację naszego projektu, to obowiązkowo musimy oznaczać tymi znakami wszystkie działania informacyjne i promocyjne projektu, takie jak publikacje, broszury, ulotki, strony internetowe, konferencje, spotkania, notatki prasowe itp. Znaki te powinny znaleźć się również na wszystkich dokumentach związanych z realizacją projektu, zarówno tych podawanych do wiadomości publicznej (np. dokumentacji przetargowej, ogłoszeniach, analizach, raportach, wzorach umów, wzorach wniosków), jak i tych skierowanych dla osób i podmiotów uczestniczących w projekcie (np. zaświadczeniach, certyfikatach, zaproszeniach, materiałach informacyjnych, programach szkoleń i warsztatów, listach obecności, prezentacjach multimedialnych, kierowanej do nich korespondencji, umowach). Dodatkowo musimy oznaczyć miejsce realizacji projektu plakatem lub tablicą, umieścić opis projektu na naszej stronie internetowej (jeżeli taką posiadamy) oraz informować wszystkie osoby i podmioty uczestniczące w realizacji projektu, że projekt uzyskał dofinansowanie. Podobne zasady dotyczą również projektów realizowanych za pośrednictwem instrumentów zwrotnych.

Dokumentem regulującym nasze obowiązki oraz wytyczającym zasady promocji i oznakowania jest *Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014 – 2020 w zakresie informacji i promocji*, dostępny na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl.

Trwałość projektu

Zakończenie realizacji działań projektowych nie oznacza jeszcze, że zakończyliśmy wszystkie obowiązki, jakie wynikają z unijnego wsparcia. Nasze projekty z założenia dążą do realizacji efektów lub rezultatów, a naszym obowiązkiem jest zachowanie ich trwałości. Jeżeli więc w ramach projektu kupowane były środki trwałe, modernizowane były obiekty, zatrudniani byli pracownicy, to obowiązuje nas tzw. okres trwałości. Jest to czas, w którym należy w niezmienionej formie i wymiarze zachować efekty projektu ujęte we wniosku o dofinansowanie. Czas trwania okresu trwałości standardowo wynosi 5 lat z odstępstwem dla MMŚP, dla których ten okres wynosi 3 lata. Niedochowaniem okresu trwałości jest sytuacja, w której wystąpi co najmniej jedna z przesłanek:

1. zaprzestanie działalności produkcyjnej lub przeniesienie jej poza obszar wsparcia programu,
2. zmiana własności elementu współfinansowanej infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści,
3. istotna zmiana wpływająca na charakter projektu, jego cele lub warunki

realizacji, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych założeń.

Niedopuszczalne jest również w okresie 10 lat od daty dokonania ostatniej płatności przeniesienie działalności produkcyjnej poza teren Unii Europejskiej (z wyłączeniem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw). Naruszenie zasady trwałości może skutkować koniecznością zwrotu dotacji wraz z odsetkami.

Wszystkie dokumenty, które powstały w ramach realizacji projektu, zobowiązani jesteśmy przechowywać w naszej siedzibie przez okres wskazany w umowie dotacji. W tym okresie mamy obowiązek udostępniania ich do wglądu przedstawicielom instytucji udzielającej wsparcia, Instytucji Zarządzającej programem, a także przedstawicielom Unii Europejskiej.

Projekty partnerskie

Zasady działania Funduszy Europejskich wynikają z zasad rządzących polityką regionalną Unii Europejskiej. Wśród nich jest zasada partnerstwa, która oznacza, że na każdym etapie realizacji funduszy powinni uczestniczyć wszyscy zainteresowani partnerzy. Z jednej strony mamy więc Komisję Europejską współpracującą z władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, a z drugiej strony przeprowadzane są konsultacje z partnerami gospodarczymi i społecznymi. Zasada partnerstwa jest również istotnym elementem w realizacji projektów. Jedną z ważniejszych zmian w zasadach realizacji projektów realizowanych w ramach perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020 jest wprowadzenie preferencji dla projektów partnerskich (z naciskiem na partnerstwa publiczno-prywatne). W dokumentacji pierwszych konkursów ogłoszonych w ramach programów krajowych i regionalnych, partnerstwo projektowe jest elementem, na który nie sposób nie zwrócić uwagi. Jest bowiem wymagane i punktowane niemal w każdym projekcie.

Zgodnie z wytycznymi w zakresie realizacji zasady partnerstwa partnerstwo jest to celowy proces, w którym biorą udział instytucje uczestniczące w realizacji Programów Operacyjnych na lata 2014 – 2020 na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz partnerzy na wszystkich etapach realizacji polityki spójności UE, tj. programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Partnerstwo przyczynia się do poprawy efektywności i skuteczności Funduszy Europejskich. Dzięki współpracy powstaje efekt synergii i wartość dodana, która nie jest możliwa do osiągnięcia indywidualnie. Partnerstwo jest tu definiowane jako nierozłączny element rozwoju kultury dialogu i partycypacji społecznej.

Partnerstwo Projektowe

W celu wspólnej realizacji projektu mogą zostać utworzone partnerstwa przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie. Partnerstwo oznacza wspólną realizację projektu przez

beneficjenta i podmioty z sektora lub spoza sektora finansów publicznych określone na podstawie ustaw oraz na podstawie zawartych pomiędzy partnerami umów i porozumień. Partnerem może zostać każdy podmiot wymieniony w katalogu beneficjentów danego Działania/Poddziałania, który nie podlega wykluczeniu z otrzymania dofinansowania na podstawie odrębnych przepisów. Jako partnerstwa nie należy rozumieć podmiotów zrzeszających instytucjonalnie organizacje i instytucje, takie jak np. związek stowarzyszeń. Nie może również zostać zawarte partnerstwo jednostek, pomiędzy którymi istnieje podległość oraz partnerstwo pomiędzy podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą, gdy jeden podmiot posiada powyżej 50% udziałów drugiego podmiotu.

W perspektywie finansowej na lata 2014 – 2020 wprowadzony został **scentralizowany model partnerstwa**, zgodnie z którym umowa o dofinansowanie zawierana będzie wyłącznie z partnerem wiodącym (liderem). Wyłącznie lider uzyskuje więc status beneficjenta i ponosi on pełną odpowiedzialność za przygotowanie, realizację i rozliczenie projektu. Partnerzy natomiast powinni uczestniczyć w realizacji projektu na każdym jego etapie (również na etapie pisania wniosku) i tym samym pełnić rolę podmiotów upoważnionych do ponoszenia wydatków w projekcie.

Istotą odróżniającą partnerstwo od przekazania realizacji zadań lub zakupu usług jest wspólne zarządzanie projektem, co oznacza powołanie, w poszanowaniu zasady równości szans płci, **grupy sterującej**, która w sposób demokratyczny podejmuje decyzje o zasadniczych kwestiach związanych z realizacją projektu.

Niezależnie jednak od podziału zadań i obowiązków w ramach partnerstwa odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu ponosi beneficjent (lider partnerstwa) jako strona umowy o dofinansowanie. Dlatego struktura zarządzania powinna wyraźnie oddzielać zarządzanie strategiczne (realizowane przez wszystkich partnerów) oraz zarządzanie administracyjne (administrowanie projektem przez beneficjenta). Jako że Partner wiodący (lider) będzie odgrywał kluczową rolę, wskazane jest, żeby był to podmiot posiadający największy potencjał zarówno finansowy, instytucjonalny jak i organizacyjny.

Jak wybrać partnera?

Wybór partnera (lub partnerów) powinien być uzależniony od wielu czynników. Przede wszystkim należy wziąć pod uwagę jego celowość w realizacji założeń projektu. W projektach unijnych doświadczenie beneficjenta w przedmiocie projektu, które podlega ocenie, brane jest pod uwagę jako suma doświadczeń lidera i partnerów. Dlatego dobór partnerów powinien być działaniem przemyślanym i zaplanowanym. Sposób wyboru partnera uzależniony jest od podmiotu, który reprezentujemy. Podmioty prywatne, spoza sektora finansów

publicznych, nie są objęte procedurą konkurencyjności. Podobnie podmioty publiczne wybierając partnera zaliczanego do sektora finansów publicznych, nie muszą stosować procedury konkurencyjnej. W ramach sektora finansów publicznych partnerstwa zawierane są na podstawie porozumień. Inaczej sprawa wygląda jeżeli podmiot z sektora finansów publicznych zamierza podjąć współpracę partnerską z podmiotem spoza sektora. Sytuacja taka określona została w Ustawie z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020.

Zgodnie z art. 33 ust. 2 wspomnianej ustawy wnioskodawcy z sektora finansów publicznych zobowiązani są dokonania wyboru partnerów pochodzących spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów, a w szczególności są zobowiązani do zachowania wymogów określonych w pkt 1-3 art. 33 ust. 2 ustawy wdrożeniowej:

1. ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów,
2. uwzględnienia przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze,
3. podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

Ponadto wybór partnerów spoza sektora finansów publicznych musi być dokonany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego. Przed zawarciem umowy na realizację projektu lub wydaniem decyzji o dofinansowaniu projektu dokumentem wymaganym przez Instytucję Oceniającą Projekt jest umowa partnerska (porozumienie). Lider partnerstwa jest obowiązany do niezwłocznego dostarczenia potwierdzonej za zgodność z oryginałem kopii umowy lub porozumienia partnerskiego do Instytucji Oceniającej Projekt. Umowa powinna zawierać uzgodnienia dotyczące co najmniej:

1. celu partnerstwa,
2. odpowiedzialności lidera/beneficjenta projektu oraz partnerów wobec osób trzecich za zobowiązania partnerstwa,
3. zadania i obowiązki partnerów w związku z realizacją projektu,
4. plan finansowy,
5. zasady komunikacji i przepływu informacji w partnerstwie,
6. zasady podejmowania decyzji w partnerstwie (zasady wspólnego zarządzania),

7. pełnomocnictwo lub upoważnienie do reprezentowania partnerów przez beneficjenta,
8. sposób wewnętrznego monitorowania i kontroli realizacji projektu.

Zalecane jest również wprowadzenie procedur, jakie powinny funkcjonować w ramach partnerstwa (m. in. odnośnie zarządzania ryzykiem, konfliktem, identyfikacją problemu), a także dotyczących sposobów rozwiązywania kwestii związanych z podejmowaniem decyzji i sprawowaniem roli lidera w partnerstwie. Procedury takie mogą stanowić część umowy partnerskiej (porozumienia). W przypadku partnerstwa, w którym jest więcej niż trzech partnerów, opis procedur jest obowiązkowy i powinien stanowić część umowy partnerskiej.

Realizacja i rozliczanie projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej to bardzo ważny proces i najważniejszy element służący prawidłowej realizacji założeń programowych. Każdorazowo należy się do tego odpowiednio przygotować i zaangażować zespół ludzi posiadający odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie. Wszystkie elementy realizacji i rozliczania projektów zawarte w niniejszym rozdziale stanowią podstawowe wskazówki dla potencjalnych beneficjentów. Aby jednak dobrze przygotować się do realizacji projektów, należy zapoznać się ze wszystkimi dokumentami i wytycznymi, które dookreślają w szczegółowy sposób zasady i zakres realizacji projektów.

Ważne adresy i strony www

Więcej informacji na temat Funduszy Europejskich oraz ważne dokumenty znajdziecie Państwo w portalu Funduszy Europejskich: www.funduszeuropejskie.gov.pl.

Warto także zaglądać na strony poszczególnych programów:

1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko: <http://www.pois.gov.pl/>,
2. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój: <http://www.poir.gov.pl/>,
3. Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój: <http://www.power.gov.pl/>,
4. Program Operacyjny Polska Cyfrowa: <http://www.polskacyfrowa.gov.pl/>,
5. Program Operacyjny Polska Wschodnia: <http://www.polskawschodnia.gov.pl/>,
6. Europejska Współpraca Terytorialna: <http://www.ewt.gov.pl/>,
7. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich: <http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>,
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego: <http://www.funduszedlamazowska.eu/>,
9. Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego: <http://www.rpo.warmia.mazury.pl/>,
10. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego: <https://rpo.wrotapodlasia.pl>,
11. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego: <http://www.rpo.pomorskie.eu>.

Odpowiedzi na pytania można także szukać w Punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich w poszczególnych województwach.

1. Województwo mazowieckie

Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Warszawie

punkt_kontaktowy@mazowia.eu

ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

801 101 101; 22 542 22 73;

22 542 24 38; 22 542 27 31;

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Płocku

punkt_plock@mazowia.eu

ul. Kolegialna 19, 09-400 Płock;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

801 101 101; 22 542 23 41;

22 542 24 57;

**Centralny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich**

punktinformacyjny@cpe.gov.pl

ul. Żurawia 3/5, 00-503 Warszawa;

Godziny pracy:

pon-pt. 8-18, sob. 10-14;

Telefony do konsultantów:

22 626 06 32; 22 626 06 33;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich w Radomiu**

punkt_radom@mazowia.eu

ul. Kościuszki 5a, 26-610 Radom;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

801 101 101; 22 542 24 71;
22 542 22 52;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich
w Ciechanowie**

punkt_ciechanow@mazowia.eu

ul. Plac Kościuszki 5,

06-400 Ciechanów;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

801 101 101; 22 542 24 03;
22 542 22 57;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich w Siedlcach**

punkt_siedlce@mazowia.eu

ul. Piłsudskiego 7, 08-110 Siedlce;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

801 101 101; 22 542 27 08;
22 542 23 07;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich w Ostrołęce**

punkt_ostroleka@mazowia.eu

ul. Piłsudskiego 38, 07-410 Ostrołęka;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

801 101 101; 22 542 27 65;
22 542 27 32;

2. Województwo warmińsko-mazurskie

Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Olsztynie

gpolsztyn@warmia.mazury.pl

ul. Kościuszki 89/91, 10-950 Olsztyn;

Godziny pracy:

pon. 8.00-18.00, wt.-pt. 7.30-15.30;

Telefony do konsultantów:

89 521 93 86; 89 521 93 85;

89 521 94 82; 89 521 94 83;

fax: 89 521 96 09;

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Elblągu

lpieblag@warmia.mazury.pl

ul. Zacisze 18, 82-300 Elbląg;

Godziny pracy:

pn. 8.00-18.00, wt.-pt. 7.30-15.30;

Telefony do konsultantów:

55 620-09-13; 55 620-09-14;

55 620-09-16;

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Elku

lpieiek@warmia.mazury.pl

ul. Kajki 10, 19-300 Elk;

Godziny pracy:

pon. 8.00-18.00, wt.-pt. 7.30-15.30;

Telefony do konsultantów:

87 610 07 77; 87 734 11 09;

87 734 11 10;

3. Województwo pomorskie

Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Gdańsku

punktinformacyjny@pomorskie.eu,

pomorskiewunii@pomorskie.eu

ul. Augustyńskiego 2, 80-819 Gdańsk;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

58 326 81 52; 58 326 81 48;

58 326 81 47; fax: 58 326 81 34;

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Gdańsku

gdansk.pife@pomorskie.eu

ul. Arkońska 6 / budynek A3,

80-387 Gdańsk;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

58 323 31 06; 58 323 32 18;

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Słupsku

slupsk.pife@pomorskie.eu

ul. Portowa 13B, 76-200 Słupsk;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

59 846 81 14; 59 846 81 15;

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Chojnicach

chojnice.pife@pomorskie.eu

ul. Wysoka 3/16, 89-600 Chojnice;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

52 334 48 47; 52 334 33 07;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich
w Wejherowie**

wejherowo.pife@pomorskie.eu

ul. 3 Maja 4, 84-200 Wejherowo;

Godziny pracy:

pon. 7:30-17:30, wt.-pt. 7:30-15:30;

Telefony do konsultantów:

58 572 94 52; 58 572 94 54;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich w Malborku**

malbork.pife@pomorskie.eu

ul. Żeromskiego 11, 82-200 Malbork;

Godziny pracy:

pon. 8:00-18:00, wt.-pt. 8:00-16:00;

Telefony do konsultantów:

668 530 058; 728 486 436;

4. Województwo podlaskie

**Główny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich
w Białymstoku**

gpi@wrotapodlasia.pl

ul. Poleska 89, 15-874 Białystok;

Godziny pracy:

pon. 8.00-18.00, wt.-pt. 7.30-15.30;

Telefony do konsultantów:

85 66 54 302; 85 66 54 383; 85 66 54

384; 85 66 54 516; 85 66 54 599;

fax: 85 66 54 474;

infolinia: 0 801 308 013;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich w Łomży**

lpi@podlaskie.org.pl

ul. M.C. Skłodowskiej 1,

18-400 Łomża;

Godziny pracy:

pon. 8.00-18.00, wt.-pt. 7.30-15.30;

Telefony do konsultantów:

86 216 33 26; 86 473 53 20;

**Lokalny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich
w Suwałkach**

lpi@ares.suwalki.pl

ul. Osiedle II 6a, 16-400 Suwałki;

Godziny pracy:

pon. 8.00-18.00, wt.-pt. 7.30-15.30;

Telefony do konsultantów:

87 563 02 11;

tel./fax: 87 563 02 76;

Fundusze na start i rozwój - lokalnie, regionalnie i centralnie

Stowarzyszenie Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS,
00-040 Warszawa, ul. Warecka 4/6,
Tel./fax 22 624 02 80
www.boris.org.pl

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

ISBN 978-83-943431-0-1

9 788394 343101

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna